

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน
อุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในประเทศ และต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน
อุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 3 ผลการทดลองกลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน
อุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในประเทศ
และต่างประเทศ

1.1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
ตามองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม 7 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน
ด้านผู้บริหาร ด้านบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อม

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการอบรมสัมมนา
การจัดการระบบการเรียนรู้อุแบบสรรคนิยมในสถาบันอุดมศึกษา 16 แห่ง รวมทั้งสิ้น 94 คน ได้รับ
แบบสอบถามคืน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 82.98 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4 สถานภาพของอาจารย์

สถานภาพ	จำนวน (N =78)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	34	43.59
หญิง	44	56.41
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	6	7.69
30 - 39 ปี	22	28.21
40 - 49 ปี	26	33.33
50 ปีขึ้นไป	24	30.77
3. วุฒิสถูคทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	-	-
ปริญญาโท	55	70.51
ปริญญาเอก	23	29.49
อื่นๆ		
4. ประสบการณ์ในการทำงาน ณ สถานันันี้		
น้อยกว่า 1 ปี	-	-
1 - 3 ปี	5	6.41
4 - 6 ปี	15	19.23
7 - 9 ปี	13	16.67
มากกว่า 10 ปี	45	57.69
5. หมวดวิชาที่สอน		
วิชาพื้นฐาน	17	21.80
วิชาเฉพาะด้าน	46	58.97
วิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะด้าน	15	19.23

จากตารางที่ 4 อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.41 ในขณะที่เพศชายมี ร้อยละ 43.59 โดยมีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี ร้อยละ 33.33 มีวุฒิปริญญาโท ร้อยละ 70.51 มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 57.69 และหมวดวิชาที่สอน ส่วนใหญ่เป็นวิชาเฉพาะด้าน ร้อยละ 58.97

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา 7 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร การบริหารจัดการ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม ดังตารางที่ 5 ถึง 11

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของอาจารย์ ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ด้านผู้สอน

รายการ	จำนวน (N= 78)	ร้อยละ
1. ลักษณะของอาจารย์		
ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ	64	82.05
ใจกว้าง มองการณ์ไกล	57	73.08
มีความอดทน อดกลั้น	54	69.23
มีความรู้สึกไวต่อความคิดของผู้เรียน	50	64.10
ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	52	66.67
ยอมรับความเปลี่ยนแปลง	70	89.74
ยอมรับศักยภาพของผู้เรียน	67	85.90
เป็นแบบอย่างของผู้เรียนรู้ที่ดี	42	53.85
มีทักษะในการสื่อสาร	47	60.26
มีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี	36	46.15
2. การได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม		
ศึกษาจากบทความ เอกสารทางวิชาการ	62	79.49
ศึกษาจากรายงานการวิจัย	33	42.31
ศึกษาจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	24	30.77
จากการเข้าร่วมการอบรม สัมมนา	75	96.15
พูดคุยกับผู้รู้และเพื่อนอาจารย์	41	52.56
สอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	8	10.26
3. วิธีแสดงความเป็นกัลยาณมิตรกับนักศึกษา		
สร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับนักศึกษา	69	88.46
ให้ความเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่นักศึกษา	63	80.77
เป็นเพื่อนร่วมเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา	44	56.41
ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่นักศึกษาในการแก้ไขปัญหา	71	91.23

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N= 78)	ร้อยละ
4. วิธีการเพื่อให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน		
สังเกตพฤติกรรมการเรียน	68	87.18
พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	72	92.31
เป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน	40	51.28
จดบันทึกผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้	29	37.18
5. การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่นักศึกษา		
ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักศึกษาได้ตามเวลาที่ต้องการ	57	73.08
ชี้แนะและอำนวยความสะดวกในการสร้างผลงาน	61	78.21
แนะนำแหล่งข้อมูลและวิธีการในการแสวงหาความรู้	73	93.59
ประสานงานในด้านการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อเทคโนโลยี	47	60.26
ร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อให้นักศึกษาร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	34	43.59
6. การเรียนรู้การใช้สื่อ เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ของอาจารย์		
เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการลองผิดลองถูก	56	71.79
ศึกษาจากเอกสาร หนังสือและตำรา	42	52.85
ซักถามในสิ่งที่ต้องการจากผู้รู้	51	65.38
แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักศึกษา	15	19.23
เคยเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ	59	75.64

จากตารางที่ 5 ในด้านผู้สอน พบว่า อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นผู้ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 89.74 รองลงมาเป็นผู้ยอมรับศักยภาพของผู้เรียน ร้อยละ 85.90 น้อยที่สุดคือ มีทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยี ร้อยละ 46.15 ได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม จากการเข้าร่วมอบรม สัมมนา ร้อยละ 96.15 รองลงมาศึกษาจากบทความ เอกสารวิชาการ ร้อยละ 79.49 น้อยที่สุดคือ สอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 10.26 ส่วนการแสดงความเป็นกัลยาณมิตรกับนักศึกษา ด้วยการให้คำแนะนำและให้กำลังใจในการแก้ไขปัญหา ร้อยละ 91.03 รองลงมาใช้การสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับนักศึกษา ร้อยละ 88.46 น้อยที่สุดคือ ทำตัวเป็นเพื่อนร่วมเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา ร้อยละ 56.41 เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา ด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร้อยละ 92.31 รองลงมา ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมการเรียน ร้อยละ 87.18 น้อยที่สุดคือ การจดบันทึกผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ร้อยละ 37.18 ส่วนการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่นักศึกษาโดย

การแนะนำแหล่งข้อมูลและวิธีการในการแสวงหาความรู้ ร้อยละ 93.59 รองลงมา เป็นผู้ชี้แนะและ
อำนวยความสะดวกในการทำโครงการร้อยละ 78.21 น้อยที่สุดคือ การร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อให้
นักศึกษาร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ร้อยละ 43.59 เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์จาก
การเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 75.64 รองลงมา เรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลองผิดลองถูก ร้อยละ
71.79 น้อยที่สุดคือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักศึกษา ร้อยละ 19.23

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ด้านผู้เรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N = 78)	
1. ลักษณะของนักศึกษา		
มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	36	46.15
มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ	29	37.18
มีความกล้าในการแสดงออก	50	64.10
ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	46	58.97
เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่น	50	64.10
เรียนรู้ด้วยตนเอง	48	61.54
ทำงานเป็นกลุ่ม	69	88.46
มีทักษะในการแสวงหาความรู้	33	42.30
มีทักษะในการสื่อสาร	52	66.67
มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี	58	74.36
2. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา		
รู้จักแสวงหาแหล่งข้อมูลที่ใช้ค้นคว้า	51	65.38
ให้เพื่อนนักศึกษาที่รู้ช่วยอธิบาย	62	79.49
ลงมือทำด้วยตนเองโดยการลองผิดลองถูก	52	66.67
ใช้สื่อ เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้	43	55.13
3. วิธีการเรียนรู้เป็นกลุ่มของนักศึกษา		
แบ่งงานกันทำเพื่อให้ได้คำตอบร่วมกัน	60	76.92
รับฟังและยอมรับในมติของกลุ่ม โดยไม่ได้แย้ง	35	44.87
ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นและอภิปรายจนได้ข้อสรุป	64	82.05
4. การแก้ปัญหาที่เกิดจากการทำงานของนักศึกษา		
ใช้การลองผิดลองถูก	37	47.44
ปรึกษาหารืออาจารย์	65	83.33
ปรึกษาหารือเพื่อนนักศึกษา	58	74.36
ปรึกษาหารือทั้งอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา	45	57.69
ศึกษาจากเอกสาร หนังสือและตำรา	42	53.85

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N= 78)	
5. การแสดงออกถึงการเป็นผู้มีทักษะในการสื่อสารของนักศึกษา		
ฟังข้อซักถาม จับใจความแล้วตอบได้อย่างชัดเจน	38	48.72
นำสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนความรู้ได้	42	53.85
พูดแสดงความคิดเห็น ให้อาจารย์และเพื่อนนักศึกษาเข้าใจได้	56	71.79
ตั้งคำถามและซักถามในสิ่งที่ตนอยากรู้ได้	55	70.51
สรุปข้อความรู้ที่ได้มาบันทึก เรียบเรียง อย่างเป็นขั้นตอน	20	25.64
6. การใช้อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีในการเรียนรู้ของนักศึกษา		
เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้	63	80.77
เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้	29	37.18
เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อมูล	68	87.18

จากตารางที่ 6 ในด้านผู้เรียน พบว่า อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่านักศึกษามีลักษณะชอบทำงานเป็นกลุ่ม ร้อยละ 38.46 รองลงมา มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี ร้อยละ 74.36 น้อยที่สุดคือ การมีวินัยในตนเองและความรับผิดชอบ ร้อยละ 37.18 มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยให้เพื่อนนักศึกษาที่รู้ช่วยอธิบาย ร้อยละ 79.49 รองลงมา ลงมือทำด้วยตนเองโดยการลองผิดลองถูก ร้อยละ 66.67 น้อยที่สุดคือ ใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ ร้อยละ 55.13 มีวิธีการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นจนได้ข้อสรุป ร้อยละ 82.05 รองลงมา แบ่งงานกันทำเพื่อให้ได้คำตอบร่วมกัน ร้อยละ 76.92 น้อยที่สุดคือ ทุกคนรับฟังและยอมรับมติกลุ่มโดยไม่โต้แย้ง ร้อยละ 44.87 ส่วนการแก้ปัญหาของนักศึกษา ด้วยการปรึกษาหารืออาจารย์ ร้อยละ 83.33 รองลงมา ปรึกษาหารือเพื่อนนักศึกษา ร้อยละ 74.36 น้อยที่สุดคือ ใช้การลองผิดลองถูก ร้อยละ 47.44 แสดงทักษะในการสื่อสาร โดยพูดแสดงความคิดเห็นให้อาจารย์และเพื่อนนักศึกษาเข้าใจได้ ร้อยละ 71.79 รองลงมาตั้งคำถามและซักถามในสิ่งที่ตนอยากรู้ได้ ร้อยละ 70.51 น้อยที่สุดคือการสรุปข้อความรู้ที่ได้มาบันทึกเรียบเรียงอย่างเป็นขั้นตอน ร้อยละ 25.64 ใช้อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อมูล ร้อยละ 87.18 รองลงมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ ร้อยละ 80.77 น้อยที่สุดคือ ใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ ร้อยละ 37.18

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม ด้านผู้บริหาร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N= 78)	
1. ลักษณะของผู้บริหารสถาบัน		
มีวิสัยทัศน์	45	57.69
มีมนุษยสัมพันธ์ดี	51	65.38
มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	41	52.56
ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	43	55.13
สร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์	35	44.87
ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์	47	60.26
ส่งเสริมให้อาจารย์ทำงานเป็นกลุ่ม	41	52.56
สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์	39	50.00
เป็นผู้ปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	22	28.21
2. นโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม ของผู้บริหารสถาบัน		
ไม่มีนโยบาย แต่อาจารย์จัดการเรียนการสอนแบบนี้เอง	36	46.15
ให้โอกาสอาจารย์ได้คิดและทดลองใช้วิธีการของตน	29	37.18
ให้อาจารย์ทำด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีการสั่งการ	46	58.97
ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของอาจารย์	7	8.97
จัดหาอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ให้เพียงพอต่อความต้องการ	31	39.74
3. วิธีการส่งเสริมให้อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม ของผู้บริหารสถาบัน		
จัดให้มีการประชุมชี้แจงเพื่อความเข้าใจร่วมกัน	18	23.08
ส่งอาจารย์เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาภายนอก	69	88.46
จัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อให้ความรู้แก่ อาจารย์	10	12.82
เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้การอบรมในสถาบัน	26	33.33
ไม่ได้มีการส่งเสริม แต่อาจารย์แสวงหาความรู้ ความเข้าใจเอง	44	56.41
4. การส่งเสริมให้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมของผู้บริหารสถาบัน		
มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารอย่างค่อนเนื่อง	9	11.54
ใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่อาจารย์	20	25.64
นำกรณีตัวอย่าง ลงบทความเผยแพร่ในวารสารของสถาบัน	18	23.08
จัดให้มีการศึกษาในงานในสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้	16	20.51
ไม่ได้มีการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ แต่อาจารย์สนใจใฝ่รู้เอง	49	62.82

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N= 78)	ร้อยละ
5. การจัดงบประมาณในการส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ จัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมของผู้บริหารสถาบัน		
ด้านพัฒนาบุคลากร	46	58.97
ด้านการค้นคว้าวิจัย	19	24.36
ด้านอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี	27	34.62
ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อม	16	20.51
ไม่ได้ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ	24	30.77

จากตารางที่ 7 ในด้านผู้บริหาร อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารสถาบันส่วนใหญ่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ ร้อยละ 65.38 รองลงมา เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ร้อยละ 60.26 น้อยที่สุดคือ เป็นผู้ปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 28.21 นโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคณิยมในสถาบัน โดยให้อาจารย์ทำด้วยความสมัครใจไม่มีการสั่งการ ร้อยละ 58.97 รองลงมาไม่มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนแต่อาจารย์จัดการเรียนการสอนแบบนี้เอง ร้อยละ 46.15 น้อยที่สุดคือ ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนของอาจารย์ ร้อยละ 8.97 ส่วนการส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับความรู้ความเข้าใจใน กระบวนการเรียนรู้แบบสรรคณิยม ด้วยการส่งอาจารย์เข้าร่วมอบรมสัมมนา ร้อยละ 88.46 รองลงมา ไม่มีการส่งเสริม แต่อาจารย์แสวงหาความรู้ความเข้าใจเอง ร้อยละ 56.41 น้อยที่สุดคือ มีการจัดทำ เอกสารเผยแพร่เพื่อให้ความรู้แก่อาจารย์ ร้อยละ 12.82 การส่งเสริมให้เผยแพร่ความรู้แนวทางการ จัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมในสถาบัน ไม่มีการส่งเสริมแต่อาจารย์สนใจใฝ่รู้เอง ร้อยละ 62.82 รองลงมาใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยในการเผยแพร่ความรู้แก่อาจารย์ ร้อยละ 25.64 น้อยที่สุดคือ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 11.54 ส่วนการจัดงบประมาณสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม ในด้านพัฒนาบุคลากร ร้อยละ 58.97 รองลงมาด้านอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ร้อยละ 34.62 น้อยที่สุดคือ ด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อม ร้อยละ 20.51

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ด้านการ
บริหารจัดการ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N= 78)	
1. วิธีการบริหารงานของสถาบันที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม		
ผู้บริหารและอาจารย์ร่วมกันกำหนดนโยบาย	31	39.74
ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นและการทำงานของอาจารย์	47	60.26
ผู้บริหารให้อาจารย์ได้คิดและวางแผนการทำงานของตนเอง	52	66.67
ผู้บริหารให้โอกาสทุกคนได้เรียนรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหา	36	46.15
ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายซึ่งมาจากเบื้องบน	28	35.90
ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายเองทั้งหมด	9	11.54
2. บรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน		
ทุกคนมีฐานะเท่ากันในการแสดงความคิดเห็น	50	64.10
ทุกคนได้รับโอกาสในการใช้ความสามารถของตนในการทำงาน	47	60.26
ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน และตัดสินใจในการแก้ปัญหา	33	42.31
ทุกคนมีความไว้วางใจกันในการมอบหมายงานและแบ่งงานกันทำ	23	29.49
ผู้บริหารเป็นผู้นำในการทำงานและตัดสินใจ	34	43.59
3. การจัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน		
จัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอ	39	50.00
จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม	46	58.97
สัดส่วนของอาจารย์กับนักศึกษามีความเหมาะสม	18	23.08
ขนาดของชั้นเรียนและห้องเรียนมีความเหมาะสม	28	35.90
ใช้แหล่งทรัพยากรในสถาบันเข้ามามีส่วนร่วม	21	26.92
4. ลักษณะของการจัดห้องเรียนแบบสรรคนิยมในสถาบัน		
ไม่เคร่งครัดกับรูปแบบการจัดที่นั่งเรียน	44	56.41
ที่นั่งเรียนเคลื่อนย้ายได้สะดวกในการจัดกลุ่มทำกิจกรรม	47	60.26
ห้องเรียนมีขนาดและพื้นที่กว้างพอกับการทำกิจกรรม	32	41.03
ห้องเรียนมีอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่พร้อมสำหรับใช้งาน	31	39.74
ใช้ห้องเรียนตามปกติ	36	46.15

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N= 78)	ร้อยละ
5. การกำหนดจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนแบบสรวรคณิยม		
ไม่เกิน 30 คน	22	28.21
31 – 40 คน	24	30.77
41 – 50 คน	2	2.56
51 คนขึ้นไป	1	1.28
ไม่สามารถกำหนดได้	60	76.92
6. จำนวนนักศึกษาที่เหมาะสมกับขนาดของชั้นเรียนแบบสรวรคณิยม		
ไม่เกิน 30 คน	67	85.90
31 – 40 คน	9	11.54
41 – 50 คน	1	1.28
51 คนขึ้นไป	-	-
7. การแบ่งกลุ่มนักศึกษาในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสรวรคณิยม		
3 – 5 คน	57	73.08
6 – 10 คน	16	20.51
11 – 15 คน	-	-
16 – 20 คน	-	-
21 – 25 คน	1	1.28

จากตารางที่ 8 ในด้านการบริหารจัดการ อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการบริหารงานของสถาบันที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรวรคณิยม โดยให้โอกาสอาจารย์ได้คิดและวางแผนการทำงานของตนเอง ร้อยละ 66.67 รองลงมายอมรับฟังความคิดเห็นและการทำงาน of อาจารย์ ร้อยละ 60.26 น้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายเองทั้งหมด ร้อยละ 11.54 ส่วนบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรวรคณิยม โดยทุกคนมีฐานะเท่ากันในการแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 64.10 รองลงมาทุกคนได้รับโอกาสใช้ความสามารถของตนในการทำงาน ร้อยละ 60.26 น้อยที่สุดคือ ความไว้วางใจในการมอบหมายงานและแบ่งงานกันทำ ร้อยละ 29.49 ส่วนการจัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรวรคณิยม จัดหาอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ร้อยละ 58.97 รองลงมาจัดสรรงบประมาณให้ได้อย่างเพียงพอ ร้อยละ 50.00 น้อยที่สุดคือ สัดส่วนของอาจารย์กับนักศึกษามีความเหมาะสม ร้อยละ 23.08 ลักษณะห้องเรียนแบบสรวรคณิยม ที่นั่งเรียนสามารถเคลื่อนย้ายได้คล่องตัวในการจัดกลุ่มทำกิจกรรม

ร้อยละ 60.26 รองลงมา ไม่เคร่งครัดกับรูปแบบการจัดที่นั่งเรียน ร้อยละ 56.41 น้อยที่สุดคือ ห้องเรียน มีอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี พร้อมสำหรับใช้งาน ร้อยละ 39.74 การกำหนดจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียน ไม่สามารถกำหนดได้ ร้อยละ 76.92 รองลงมา นักศึกษามีจำนวน 31-40 คน ร้อยละ 30.77 น้อยที่สุดคือ 51 คนขึ้นไป ร้อยละ 2.56 ส่วนขนาดของชั้นเรียนที่เหมาะสม ควรมีจำนวนนักศึกษาเฉลี่ย ห้องละไม่เกิน 30 คน ร้อยละ 85.90 รองลงมา เฉลี่ยห้องละ 31-40 คน ร้อยละ 11.54 น้อยที่สุดคือเฉลี่ยห้องละ 41-50 คน ร้อยละ 2.56 การแบ่งกลุ่มนักศึกษาทำกิจกรรมในชั้นเรียน แบ่งเป็น กลุ่มละ 3-5 คน ร้อยละ 73.08 รองลงมา กลุ่มละ 4-6 คน ร้อยละ 56.41 น้อยที่สุด คือกลุ่มละ 6-10 คน ร้อยละ 20.51

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ด้านหลักสูตร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N= 78)	
1. ความเหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม		
กำหนดให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการทำโครงการ	57	73.08
ให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้	53	67.95
ทันสมัยและมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ	26	33.33
ไม่เหมาะสม เพราะนักศึกษาไม่สามารถเลือกวิชาเรียนเองได้ตามความถนัดและความสนใจได้	24	30.77
2. ลักษณะของการใช้การเรียนการสอนแบบสรรคนิยม		
ในรายวิชาต่างๆ		
ใช้ทุกส่วนทุกตอนของรายวิชา	11	14.10
ใช้บางส่วนบางตอนของรายวิชา	68	87.18
3. วัตถุประสงค์ในการปรับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร		
ปรับเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	59	75.64
ปรับเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา	40	51.28
ปรับเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถาบัน	25	32.05
ไม่ได้ปรับ เนื่องจากวัตถุประสงค์เดิมวางไว้ดีแล้ว	5	6.41
4. วิธีการที่ใช้ในการปรับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร		
ตัดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นออก	27	34.62
เพิ่มเนื้อหาที่จำเป็นต้องรู้	45	57.69
นำเนื้อหาวิชาอื่นมาบูรณาการ	38	48.72
ไม่ได้ปรับ เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ดีแล้ว	10	12.82

จากตารางที่ 9 ในด้านหลักสูตร พบว่า อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม กำหนดให้นักศึกษาทำโครงการ ร้อยละ 73.08 รองลงมาให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ ร้อยละ 67.95 น้อยที่สุดคือไม่เหมาะสม เพราะนักศึกษาไม่สามารถเลือกวิชาเรียนเองได้ ร้อยละ 30.77 ลักษณะการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมในรายวิชา ใช้ในบางส่วนบางตอนของรายวิชา ร้อยละ 87.18 ในขณะที่ใช้ทุกส่วนทุกตอนของรายวิชา ร้อยละ 14.10 ปรับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับ

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 75.64 รองลงมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ร้อยละ 51.28 น้อยที่สุดคือ ไม่ได้ปรับเนื่องจากวัตถุประสงค์เดิมวางไว้ดีแล้ว ร้อยละ 6.41 ในการปรับเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ใช้วิธีการเพิ่มเนื้อหาที่จำเป็นที่นักศึกษาต้องรู้ ร้อยละ 57.69 รองลงมาใช้เนื้อหาวิชาอื่นมาบูรณาการ ร้อยละ 48.72 น้อยที่สุดคือไม่ได้ปรับเนื่องจากเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ดีแล้ว ร้อยละ 12.82

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม
ด้านวิธีการเรียนการสอน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(N= 78)	
1. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมของอาจารย์		
จัดกิจกรรมภายในชั้นเรียน	66	84.62
ให้นักศึกษาเข้ากลุ่มทำโครงการ	64	82.05
ส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการ	28	35.90
เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ และประสบการณ์	31	39.74
ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และให้ชุมชนมีส่วนร่วม	25	32.05
2. วิธีการสอนของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม		
การบรรยาย	49	62.82
การอภิปรายกลุ่ม	66	84.62
การทำโครงการ	63	80.77
การศึกษาดูงาน	37	47.44
การฝึกปฏิบัติ	63	80.77
การศึกษาเฉพาะกรณี	30	38.46
การค้นคว้า ทำรายงาน	63	80.77
การเรียนรู้จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์	43	55.13
3. การพิจารณาเลือกวิธีสอนของอาจารย์ในการจัดการเรียน		
การสอนแบบสรรคณิยม		
จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้	68	87.18
ความพร้อมของผู้เรียน	47	60.26
ความถนัดของผู้สอน	22	28.21
ลักษณะของเนื้อหาวิชา	57	73.08
4. ประเภทของสื่อที่นักศึกษาใช้ในการเรียนรู้แบบสรรคณิยม		
เอกสาร ตำรา และสิ่งพิมพ์ต่างๆ	73	93.59
การศึกษาดูงานสถานที่จริง	45	57.69
สื่อเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	65	83.33
สื่อบุคคล	44	56.41
แหล่งทรัพยากรชุมชน	40	51.28

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N= 78)	ร้อยละ
5. ลักษณะของการให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการทำโครงการงาน		
ให้แต่ละคนกำหนดเรื่องที่ตนสนใจที่จะศึกษา	42	53.85
ให้ศึกษาร่วมกันกับคนอื่นๆ ที่มีโครงการงานในลักษณะใกล้เคียงกัน	26	33.33
ให้เข้ากลุ่มกัน กำหนดโครงการงานที่สนใจจะศึกษาร่วมกัน	60	76.92
ไม่ได้ให้ทำโครงการงาน แต่ให้สร้างความรู้ในลักษณะอื่น	25	32.05
6. ผู้ทำหน้าที่ในการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา		
ในการจัดการเรียน การสอนแบบสรรรคนิยม		
นักศึกษาประเมินตนเอง	52	66.67
อาจารย์เป็นผู้ประเมิน	65	83.33
กลุ่มเพื่อนร่วมกันประเมิน	45	57.69
อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันประเมิน	47	60.26
ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมิน	9	11.54
7. การประเมินผลการเรียนของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอน		
แบบสรรรคนิยม พิจารณาจาก		
แบบทดสอบ	51	65.38
แฟ้มสะสมงาน	46	58.97
กระบวนการทำงาน	69	87.46
ผลผลิตที่ได้จากโครงการงาน	57	73.08
8. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผล การเรียนของนักศึกษา		
ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรรคนิยม		
การสังเกต	71	91.03
การสอบถาม	37	47.44
การสัมภาษณ์	35	44.87
การใช้แบบทดสอบ	57	73.08
การประเมินตนเอง	48	61.54
9. พัฒนาการของนักศึกษาจากการจัดกระบวนกรเรียนการสอนแบบสรรรคนิยม		
ความรู้ในเนื้อหาวิชา	66	84.62
การคิดวิเคราะห์	71	91.03
ความคิดสร้างสรรค์	65	83.33
เจตคติที่ดีต่อการเรียน	55	67.95
สัมพันธภาพระหว่างบุคคล	69	88.46
พฤติกรรมในการสื่อสาร	63	80.77

จากตารางที่ 10 พบว่าในด้านวิธีการเรียนการสอน อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ร้อยละ 84.62 รองลงมาให้นักศึกษาเข้ากลุ่มทำโครงการ ร้อยละ 82.05 น้อยที่สุดคือใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและให้ชุมชนมีส่วนร่วม ร้อยละ 32.05 ใช้วิธีการสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม ร้อยละ 84.62 รองลงมาใช้การทำโครงการ ร้อยละ 88.33 และการฝึกปฏิบัติ ร้อยละ 76.92 น้อยที่สุดคือใช้การศึกษาเฉพาะกรณี ร้อยละ 38.46 การเลือกวิธีสอนพิจารณาจาก จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ร้อยละ 87.18 รองลงมาพิจารณาจากลักษณะของเนื้อหาวิชา ร้อยละ 73.08 น้อยที่สุดคือ พิจารณาจากความถนัดของผู้สอน ร้อยละ 28.21 นักศึกษาใช้สื่อประเภท เอกสาร ตำรา และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในการสร้างความรู้ ร้อยละ 93.59 รองลงมาใช้สื่อเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 83.33 น้อยที่สุดคือ ใช้แหล่งทรัพยากรชุมชน ร้อยละ 51.28 นักศึกษาเรียนรู้จากการทำโครงการ โดยเข้ากลุ่มกันกำหนดโครงการที่จะศึกษา ร้อยละ 76.92 รองลงมาให้แต่ละคนกำหนดเรื่องที่สนใจจะศึกษา ร้อยละ 53.85 น้อยที่สุดคือไม่ได้ให้ทำโครงการ แต่ให้สร้างความรู้ในลักษณะอื่น ร้อยละ 32.05 ส่วนการประเมินผลการเรียนของนักศึกษาอาจารย์เป็นผู้ประเมิน ร้อยละ 83.33 รองลงมานักศึกษาประเมินตนเอง ร้อยละ 66.67 น้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมิน ร้อยละ 11.54 ประเมินผลการเรียนจาก กระบวนการทำงาน ร้อยละ 87.46 รองลงมาประเมินจากผลผลิตที่ได้จากโครงการ ร้อยละ 73.08 น้อยที่สุดคือ ประเมินจากเพิ่มสะสมงาน ร้อยละ 58.97 ส่วนวิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษาใช้การสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา ร้อยละ 91.03 รองลงมาใช้แบบทดสอบ ร้อยละ 73.08 น้อยที่สุดคือ ใช้การสัมภาษณ์ ร้อยละ 44.80 โดยนักศึกษามีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ ร้อยละ 91.03 รองลงมาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 88.46 น้อยที่สุดคือด้านเจตคติที่ดีต่อการเรียน ร้อยละ 67.95

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
ด้านสภาพแวดล้อม

รายการ	จำนวน (N= 78)	ร้อยละ
1. สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน		
ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	72	92.31
ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	65	83.33
ห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพ	29	37.81
ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง	31	39.74
ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน	16	20.51
ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา	26	33.33
แหล่งทรัพยากรในชุมชน	19	24.36
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพในชั้นเรียน		
มีแสงสว่างที่พอเหมาะและทั่วถึง	57	73.08
ห้องเรียนสะอาดเรียบร้อย มีอากาศถ่ายเทได้ดี	51	65.38
ขนาดของชั้นเรียน เหมาะกับจำนวนนักศึกษา	32	41.03
ที่นั่งสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้	55	67.95
3. การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม		
ให้มีอิสระในการเลือกหรือสร้างในสิ่งที่สนใจร่วมกัน	64	82.05
ให้เข้ากลุ่มกันเองซึ่งจะมีความหลากหลายในด้านทักษะและรูปแบบการเรียนของแต่ละคน	60	76.92
ให้ทุกคนเรียนรู้ร่วมกัน ไม่แยกนักศึกษาและอาจารย์	42	53.85
ให้มีความรู้สึกเป็นอิสระ ปราศจากความกดดันต่างๆ	46	58.97
4. สภาพของบรรยากาศทางจิตใจในชั้นเรียน		
มีความเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน	68	87.18
มีความคุ้นเคยและมีความไว้วางใจกันและกัน	57	73.07
มีความสนุกสนาน อบอุ่น เป็นมิตร ไม่ตรีต่อกัน	63	80.77
มีความร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	74	94.87

จากตารางที่ 11 ในด้านสภาพแวดล้อม พบว่าอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า สถาบันจัดสภาพแวดล้อมหรือสิ่งสนับสนุน โดยมีหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ ร้อยละ 92.31 รองลงมาคือห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 83.31 น้อยที่สุดคือ มีศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน ร้อยละ 20.51 ส่วนสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน มีแสงสว่างที่พอเหมาะและทั่วถึง ร้อยละ 73.08 รองลงมา ที่นั่งสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม ร้อยละ 67.95 น้อยที่สุดคือ ขนาดของชั้นเรียนเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ร้อยละ 41.03 การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยให้อิสระในการเลือกหรือสร้างในสิ่งที่สนใจร่วมกัน ร้อยละ 82.05 รองลงมาให้เข้ากลุ่มกันซึ่งจะมีความหลากหลายในด้านทักษะและรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคน ร้อยละ 76.92 น้อยที่สุดคือ ทุกคนเรียนรู้ร่วมกันไม่แยกนักศึกษาและอาจารย์ ร้อยละ 53.85 ส่วนสภาพบรรยากาศทางจิตใจในชั้นเรียน มีความร่วมมือ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ร้อยละ 94.87 รองลงมาคือมีความเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ร้อยละ 87.18 น้อยที่สุดคือ มีความคุ้นเคยและมีความไว้วางใจกันและกัน ร้อยละ 73.07

สรุปจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
ได้ข้อค้นพบ ดังนี้

1. จากผลการสำรวจพบว่า ในปีการศึกษา 2544 มีสถาบันอุดมศึกษาที่มีอาจารย์ผู้สอนผ่านการอบรม สัมมนา การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม และจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน จำนวน 16 แห่ง จำแนกเป็นมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสถาบันราชภัฏ 11 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏพระนคร สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร สถาบันราชภัฏลำปาง สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี สถาบันราชภัฏเพชรบุรี สถาบันราชภัฏราชนครินทร์

2. จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม 7 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้สอน

1. ลักษณะของอาจารย์ผู้สอน พบว่า เป็นผู้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด รองลงมายอมรับศักยภาพของผู้เรียน และน้อยที่สุดคือ ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี

2. พฤติกรรมการสอน พบว่า แสดงความเป็นกัลยาณมิตรกับนักศึกษาด้วยการให้คำแนะนำ ให้กำลังใจในการแก้ปัญหามากที่สุด รองลงมาสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับนักศึกษา และน้อยที่สุดคือเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน และน้อยที่สุดคือจดบันทึกผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยให้คำแนะนำแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลและวิธีการในการแสวงหาความรู้มากที่สุด รองลงมาชี้แนะและอำนวยความสะดวกในการสร้างผลงานของนักศึกษา น้อยที่สุดคือร่วมมือกับเครือข่ายให้นักศึกษาร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านผู้เรียน

1. ลักษณะของนักศึกษา พบว่า ชอบทำงานเป็นกลุ่มมากที่สุด รองลงมามีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี น้อยที่สุดคือมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ

2. ลักษณะการเรียน พบว่า เรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้วิธีให้เพื่อนที่รู้ช่วยอธิบายมากที่สุด รองลงมาลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแบบลองผิดลองถูก น้อยที่สุดคือใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้

ในการเรียนรู้เป็นกลุ่มใช้วิธีให้สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายจนได้ข้อสรุปมากที่สุด รองลงมาแบ่งงานกันปฏิบัติเพื่อให้ได้คำตอบด้วยตนเอง และน้อยที่สุดคือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยปรึกษาหารืออาจารย์ ส่วนการแสดงออกทางทักษะในการสื่อสารโดยการพูดแสดงความคิดเห็นและอธิบายให้อาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเข้าใจได้มากที่สุด รองลงมาตั้งคำถามและซักถามในสิ่งที่อยากรู้ได้ และน้อยที่สุดคือ สรุปข้อความรู้ที่ได้มาบันทึก เรียบเรียงอย่างเป็นขั้นตอน ส่วนการใช้อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อมูลมากที่สุด รองลงมาเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ น้อยที่สุดคือ เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้

ด้านผู้บริหาร

1. ลักษณะของผู้บริหาร พบว่า มีมนุษยสัมพันธ์ดีมากที่สุด รองลงมาส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ น้อยที่สุดคือเป็นผู้ปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. พฤติกรรมการบริหาร พบว่า ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมโดยอาจารย์ทำด้วยความสมัครใจมากที่สุด รองลงมาไม่มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนแต่อาจารย์จัดการเรียนการสอนแบบนี้เอง และน้อยที่สุดคือลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของอาจารย์ ส่วนการส่งเสริมให้อาจารย์มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม โดยส่งอาจารย์เข้าร่วมอบรมสัมมนาภายนอก รองลงมาไม่ได้มีการส่งเสริมแต่อาจารย์หาความรู้ความเข้าใจเอง และน้อยที่สุดคือ จัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อให้ความรู้แก่อาจารย์ การส่งเสริมเผยแพร่ความรู้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน ไม่มีการส่งเสริมแต่อาจารย์สนใจใฝ่รู้เองมากที่สุด รองลงมาใช้สื่อเทคโนโลยีช่วยในการเผยแพร่ความรู้แก่อาจารย์ และน้อยที่สุดคือ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ส่วนการจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ในด้านพัฒนาบุคลากรมากที่สุด รองลงมาด้านอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีและ น้อยที่สุดคือ ด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อม

ด้านการบริหารจัดการ

1. การบริหารจัดการ พบว่า ผู้บริหารให้โอกาสอาจารย์คิดและวางแผนการทำงานของตนเองมากที่สุด รองลงมายอมรับฟังความคิดเห็นและการทำงานของอาจารย์ น้อยที่สุดคือผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายเองทั้งหมด ส่วนบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม โดยทุกคนมีฐานะเท่ากันในการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาทุกคนได้รับโอกาสในการใช้ความสามารถของตนในการทำงาน น้อยที่สุดคือ ทุกคนไว้ใจกันในการมอบหมายงานและแบ่งงานกันทำ

2. การบริหารจัดการทรัพยากร พบว่า มีการจัดหาทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยและเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ น้อยที่สุดคือ สักส่วนของอาจารย์กับนักศึกษามีความเหมาะสม ส่วนลักษณะการจัดห้องเรียน ให้สามารถเคลื่อนย้ายที่นั่งเรียนได้สะดวกในการเข้ากลุ่มทำกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาไม่เคร่งครัดกับรูปแบบการจัดที่นั่งเรียน น้อยที่สุดคือ มีอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีที่พร้อมใช้งาน

3. การกำหนดจำนวนผู้เรียน พบว่า การกำหนดจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนแบบสรรคนิยม ไม่สามารถกำหนดได้มากที่สุด รองลงมาจำนวน 31-40 คน น้อยที่สุดคือจำนวน 50 คนขึ้นไป ส่วนจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียน ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 30 คนมากที่สุด รองลงมาจำนวน 31-40 คน น้อยที่สุดคือจำนวน 41-50 คน แบ่งกลุ่มนักศึกษาทำกิจกรรม กลุ่มละ 3 .. 5 คนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มละ 4-6 คน น้อยที่สุดคือ กลุ่มละ 6-10 คน

ด้านหลักสูตร

1. ความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า กำหนดให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการทำโครงการมากที่สุด รองลงมาจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ น้อยที่สุดคือ นักศึกษาไม่สามารถเลือกวิชาเรียนเองได้

2. ลักษณะการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการใช้ในบางวิชา โดยใช้บางส่วนบางตอนของรายวิชามากที่สุด น้อยที่สุดคือใช้ทุกส่วนทุกตอนของรายวิชา

3. การปรับเนื้อหาในหลักสูตร พบว่า ปรับให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมมากที่สุด รองลงมาปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา น้อยที่สุดคือไม่ได้ปรับเนื่องจากวัตถุประสงค์เดิมวางไว้ดีแล้ว ส่วนวิธีการที่ใช้ในการปรับหลักสูตร โดยเพิ่มเนื้อหาที่จำเป็นต้องรู้มากที่สุด รองลงมานำเนื้อหาวิชาอื่นมาบูรณาการ น้อยที่สุดคือไม่ได้ปรับ เนื่องจากเนื้อหาวิชากำหนดไว้ดีแล้ว

ด้านวิธีการเรียนการสอน

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า จัดกิจกรรมภายในชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมาให้นักศึกษาเข้ากลุ่มทำโครงการ น้อยที่สุดคือใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและให้ชุมชนมีส่วนร่วม อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมากที่สุด รองลงมาใช้การทำโครงการ น้อยที่สุดคือใช้การศึกษาเฉพาะกรณี ในการเลือกวิธีสอนพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาพิจารณาตามลักษณะของเนื้อหาวิชา น้อยที่สุดคือ พิจารณาจากความถนัดของผู้สอน

2. สื่อและวิธีการเรียนรู้ พบว่า สื่อที่นักศึกษาใช้ในการเรียนรู้ เป็นเอกสาร ตำราและสิ่งพิมพ์ต่างๆมากที่สุด รองลงมาใช้สื่อเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต น้อยที่สุดคือแหล่งทรัพยากรชุมชน ให้นักศึกษาเรียนรู้จากการทำโครงการ โดยการเข้ากลุ่มกำหนดโครงการที่สนใจร่วมกันมากที่สุด

รองลงมาให้แต่ละคนกำหนดเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษา น้อยที่สุดคือไม่ได้ให้ทำโครงการแต่ให้สร้างความรู้ในลักษณะอื่น

3. การประเมินผล พบว่า การประเมินผลการเรียนของนักศึกษาโดยอาจารย์เป็นผู้ประเมินมากที่สุด รองลงมาให้นักศึกษาประเมินตนเอง น้อยที่สุดคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยการประเมินผลการเรียน พิจารณาจากกระบวนการทำงานมากที่สุด รองลงมาประเมินจากผลผลิตจากโครงการ น้อยที่สุดคือ ประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ส่วนวิธีการในการประเมินใช้การสังเกตมากที่สุด รองลงมาใช้แบบทดสอบ น้อยที่สุดคือ การสัมภาษณ์ โดยนักศึกษามีพัฒนาการในด้านการคิดวิเคราะห์มากที่สุด รองลงมาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล น้อยที่สุดคือเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ด้านสภาพแวดล้อม

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า สถาบันจัดแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ โดยมีห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ น้อยที่สุดคือศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน ส่วนสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน มีแสงสว่างที่พอเหมาะและทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาที่นั่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมได้ น้อยที่สุดคือขนาดของชั้นเรียนเหมาะกับจำนวนนักศึกษา

2. สภาพแวดล้อมทางจิตใจ พบว่า จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยให้อิสระในการเลือกหรือสร้างสิ่งที่สนใจร่วมกันมากที่สุด รองลงมาให้เข้ากลุ่มกันเองซึ่งจะมีความหลากหลายในด้านทักษะและรูปแบบการเรียน น้อยที่สุดคือทุกคนเรียนรู้ร่วมกันไม่แยกนักศึกษาและอาจารย์ ส่วนสภาพบรรยากาศทางจิตใจในชั้นเรียน มีความร่วมมือ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันมากที่สุด รองลงมามีความเป็นกันเองเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน น้อยที่สุดคือมีความคุ้นเคยและไว้วางใจกันและกัน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมในสถาบันอุดมศึกษา

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อปัญหาในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม ในสถาบันอุดมศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
ด้านผู้สอน		
1	มีภาระงานสอนหลายวิชา และมีงานอื่นๆ มาก	17
2	ขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในทฤษฎีสรรคณิยม	12
3	ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอน ยังติดอยู่กับวิธีการเดิมๆ	10
4	ขาดความเชื่อและศรัทธาในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม	7
5	ขาดทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยี	5
6	ไม่เปลี่ยนความเชื่อที่ว่าผู้เรียนมีศักยภาพสามารถเรียนรู้เองได้	1
7	สอนไม่ได้ตามแผนการสอน เนื่องจากมีกิจกรรมอื่นมาก	1
8	ขาดความกระตือรือร้น และสนุกสนานกับการสอน	1
ด้านผู้เรียน		
1	ขาดความกระตือรือร้น ขาดวินัยในตนเองและไม่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	21
2	ขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์สรุปเหตุผลและแก้ปัญหา	18
3	คุ้นเคยกับวิธีการเรียนแบบเดิมๆ ที่ผู้สอนเป็นผู้ให้ข้อมูลทางเดียว	14
4	ลงทะเบียนเรียนหลายวิชา ทำให้ไม่มีเวลาว่างสำหรับศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	11
5	ยังไม่คุ้นเคยกับการเรียนลักษณะนี้ ทำให้มีเจตคติไม่ดีต่อวิชา	8
6	มีพื้นฐานในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า	3
7	มุ่งเรียนเพื่อเลื่อนสถานภาพและระดับของคะแนน	1
ด้านผู้บริหาร		
1	ขาดการสร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์	18
2	ไม่ได้ให้การสนับสนุนหรือเห็นความสำคัญ	13
3	ขาดความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคณิยม	10
4	ไม่สนใจในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน	7
5	ไม่สนใจในพฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์	4
6	ขาดการเป็นผู้นำทางวิชาการ	1

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
ด้านการบริหารจัดการ		
1.	จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีมาก ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง	23
2	อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีที่ช่วยในการเรียนรู้ไม่เพียงพอ	18
3	ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ	14
4	ขาดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารระดับต่างๆ	14
5	อาจารย์ต้องรับภาระงานด้านบริหาร ทำวิจัย มีเวลาให้นักศึกษาน้อย	6
6	ขาดกิจกรรมที่ใช้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่อาจารย์	2
ด้านหลักสูตร		
1	มุ่งเน้นเนื้อหา นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจ	14
2	เนื้อหาวิชามีมากเกินไป ไม่ทันสมัย	8
3	สัดส่วนวิชาสามัญกับวิชาชีพไม่เหมาะสม มีวิชาสามัญมากเกินไป	5
4	ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	5
5	ไม่สัมพันธ์กับตลาดแรงงาน	4
ด้านวิธีการเรียนการสอน		
1	อาจารย์ไม่สนใจในเทคนิควิธีสอนแบบใหม่ ๆ	12
2	นักศึกษาขาดความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้	10
3	การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนยังทำได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	8
4	การจัดกิจกรรมต้องใช้เวลาามาก	6
5	ไม่มีรูปแบบที่เป็นตัวอย่างนำไปสู่การปฏิบัติ	5
6	ไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ตลอด	5
7	การพานักศึกษาดูงานภายนอกไม่ได้รับความสะดวก	3
ด้านสภาพแวดล้อม		
1	ห้องเรียนเป็นห้องปกติทั่วไป ไม่สะดวกในการจัดกิจกรรม	16
2	สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอให้นักศึกษาใช้ค้นคว้า	12
3	ขาดหน่วยงานสำหรับพัฒนาการเรียนการสอนในสถาบัน	9
4	ขาดอุปกรณ์สำหรับการนำเสนอในชั้นเรียน	5
5	ขาดแหล่งวิทยาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าและบริการนักศึกษา	2

จากตารางที่ 12 อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนแบบ
สรรคนิยมในสถาบันอุดมศึกษา 7 ด้าน สรุปดังนี้

ด้านผู้สอน มีภาระงานสอนหลายวิชาและมีงานอื่นๆ มากที่สุด (17 คน) รองลงมา ขาดความ
เข้าใจที่ชัดเจนในทฤษฎีสรรคนิยม (12 คน) น้อยที่สุดคือ ไม่เปลี่ยนความเชื่อที่ว่าผู้เรียนมีศักยภาพ
สามารถเรียนรู้เองได้ (1 คน) สอนไม่ได้ตามแผนการสอน เนื่องจากมีกิจกรรมอื่นมาก (1 คน) และ
ขาดความกระตือรือร้น ไม่สนุกสนานกับการสอน (1 คน)

ด้านผู้เรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดวินัยในตนเองและไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากที่สุด (21 คน)
รองลงมาขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์สรุปเหตุผลและแก้ปัญหา (18 คน)
น้อยที่สุดคือ มุ่งเรียนเพื่อเลื่อนสถานภาพและระดับของคะแนน (1 คน)

ด้านผู้บริหาร ขาดการสร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์มากที่สุด (18 คน) รองลงมาไม่ได้
ให้การสนับสนุนหรือเห็นความสำคัญ (13 คน) น้อยที่สุดคือขาดการเป็นผู้นำทางวิชาการ (1 คน)

ด้านบริหารจัดการ จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีมาก ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึงมากที่สุด (23 คน)
รองลงมา อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีที่ช่วยในการเรียนรู้ไม่เพียงพอ (18 คน) น้อยที่สุดคือ ขาดกิจกรรมที่
ใช้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่อาจารย์ (2 คน)

ด้านหลักสูตร มุ่งเน้นเนื้อหา นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจมากที่สุด
(14 คน) รองลงมาเนื้อหาวิชามีมากเกินไปไม่ทันสมัย (8 คน) น้อยที่สุดคือไม่สัมพันธ์กับตลาด
แรงงาน (4 คน)

ด้านวิธีการเรียนการสอน อาจารย์ไม่สนใจในเทคนิควิธีสอนแบบใหม่ๆ มากที่สุด (12 คน)
รองลงมา นักศึกษาขาดความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้ (10 คน) น้อยที่สุดคือ การพานักศึกษาดูงานภาย
นอกไม่ได้รับความสะดวก (3 คน)

ด้านสภาพแวดล้อม ห้องเรียนเป็นห้องปกติทั่วไปไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมมากที่สุด
(16 คน) รองลงมา สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอให้นักศึกษาใช้ค้นคว้า (12 คน) น้อยที่สุดคือ
ขาดแหล่งวิทยาการสำหรับศึกษาค้นคว้าและบริการนักศึกษา (2 คน)

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน
อุดมศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านผู้สอน		
1.	สร้างความเข้าใจในทฤษฎีสรรคนิยมโดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา	19
2.	เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก	18
3.	ต้องมีความใฝ่รู้ ศึกษาวิทยาการใหม่ๆ เลิกยึดเฉพาะตำราเรียน	7
4.	มีความเชื่อและศรัทธาในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม	5
5.	พัฒนาตนเองให้มีทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4
6.	มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	2
7.	เป็นแบบอย่างของผู้เรียนรู้ที่ดี มีการจดบันทึก	2
ด้านผู้เรียน		
1.	ต้องฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	17
2.	ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	12
3.	ควรได้รับการชี้แจงทำความเข้าใจก่อนการเรียนตั้งแต่เริ่มครั้งแรก	9
4.	รู้จักช่วยผู้อื่นและยอมรับความช่วยเหลือของผู้อื่น	6
5.	ให้โอกาสนักศึกษาได้แสดงออกทั้งในและนอกห้องเรียน	5
ด้านผู้บริหาร		
1.	ต้องรู้และเข้าใจกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม	21
2.	สนับสนุน ให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ	15
3.	มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ	11
4.	มีความตั้งใจจริงในการพัฒนาการเรียนการสอนในสถาบัน	4
5.	ต้องเปลี่ยนพฤติกรรม เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วม	3
ด้านบริหารจัดการ		
1.	มีนโยบายลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของอาจารย์	16
2.	จัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้อย่างเพียงพอ	14
3.	มีการจัดห้องเรียนให้มีลักษณะส่งเสริมการเรียนรู้	11
4.	เพิ่มงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอน	8
5.	อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาควรมีความยืดหยุ่น เหมาะสม	7
6.	จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียน ไม่ควรเกิน 30 คน	5
7.	มีการสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	4

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
8.	สนับสนุนและจัดแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมทั้งในและนอกสถาบัน	2
9.	ผู้บริหารทุกระดับควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม	2
	ด้านหลักสูตร	
1.	ควรมีวิชาเลือกมากขึ้นวิชาแกนลดลง	15
2.	จะต้องเอื้อให้สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	11
3.	ยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น	8
4.	สามารถประยุกต์ใช้ได้กับการทำงานจริง	7
5.	เพิ่มหลักสูตรให้มีภาคปฏิบัติมากขึ้น	7
6.	ควรมีการบูรณาการรายวิชาที่สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้	5
7.	ควรปรับให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจเป็นเรื่องใกล้ตัว	4
8.	ควรปรับให้สอดคล้องกับ พรบ. โดยเฉพาะวิชาเลือกควรให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม	3
9.	จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	3
	ด้านวิธีการเรียนการสอน	
1.	เน้นการใช้โครงงานเป็นกลวิธีในการเรียนการสอน	22
2.	เน้นให้นักศึกษาได้คิดวางแผนกิจกรรมการเรียนแบบเป็นกลุ่ม	17
3.	เน้นให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา	14
4.	ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภายนอกสถาบัน โดยศึกษาจากสถานที่จริง	12
5.	เชิญวิทยากรภายนอกมาถ่ายทอดประสบการณ์ทางวิชาชีพ	10
6.	นำภูมิปัญญาชาวบ้าน มาสอดแทรกในการเรียนรู้ของนักศึกษา	9
7.	ควรเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย ไม่ใช่เพียงคอมพิวเตอร์	9
8.	ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียน	7
9.	เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	3
	ด้านสภาพแวดล้อม	
1.	ห้องเรียนควรมีอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไว้ประจำ	16
2.	เพิ่มอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอ	12
3.	จัดสภาพห้องเรียนให้มีความสะดวกในการจัดกิจกรรม	9
4.	จัดแหล่งวิทยากร สำหรับการศึกษาค้นคว้าบริการนักศึกษา	4
5.	ห้องปฏิบัติการควรมีวัสดุอุปกรณ์ใช้อย่างเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	3

จากตารางที่ 13 อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนแบบ
 สรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษา 7 ด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้สอน ควรสร้างความเข้าใจในทฤษฎีสรรคนิยมโดยการเข้าร่วมอบรมสัมมนามากที่สุด
 (19 คน) รองลงมา เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (18 คน) น้อยที่สุดคือ
 เป็นแบบอย่างของผู้เรียนรู้ที่ดี มีการจดบันทึก (2 คน)

ด้านผู้เรียน ต้องฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนมากที่สุด (17 คน) รองลงมาต้องม
 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (12 คน) น้อยที่สุดคือให้โอกาสนักศึกษาได้แสดงออกทั้งใน
 และนอกห้องเรียน (5 คน)

ด้านผู้บริหาร ต้องรู้และเข้าใจกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมมากที่สุด (21 คน) รองลงมา
 สนับสนุนให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ (15 คน) น้อยที่สุดคือ ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมเห็นความสำคัญ
 และเข้ามามีส่วนร่วม (3 คน)

ด้านบริหารจัดการ ควรมีนโยบายลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของอาจารย์
 (16 คน) รองลงมา จัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ (14 คน) น้อยที่สุดคือ ให้การ
 สนับสนุนและจัดแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมทั้งในและนอกสถาบัน (2 คน) และผู้บริหารทุกระดับควรมี
 ส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม (2 คน)

ด้านหลักสูตร ควรมีวิชาเลือกมากขึ้นวิชาแกนลดลงมากที่สุด(15 คน) รองลงมาจะต้องเอื้อให้
 สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน(11คน) น้อยที่สุดคือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
 ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (3 คน)

ด้านวิธีการเรียนการสอน เน้นการใช้โครงงานเป็นกลวิธีในการเรียนการสอน (22 คน)
 มากที่สุด รองลงมาเน้นให้นักศึกษาได้คิดวางแผนกิจกรรมการเรียนเป็นกลุ่ม (17 คน) น้อยที่สุดคือ
 เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (3 คน)

ด้านสภาพแวดล้อม ห้องเรียนควรมีอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใ้
 มากที่สุด (16 คน) รองลงมา เพิ่มอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอ (12 คน) น้อยที่สุด
 คือ ห้องปฏิบัติการควรมีวัสดุอุปกรณ์ใช้อย่างเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา(3 คน)

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมสรุปได้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยให้เข้าใจในทฤษฎีสรรคนิยม และวิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ทุกคณะในสถาบัน โดยส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 การเผยแพร่ทฤษฎีสรรคนิยม โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่อาจารย์ที่สนใจ

1.2 จัดโครงการส่งเสริมการนำทฤษฎีสรรคนิยม มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย โดยให้อาจารย์ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง

1.3 จัดเวทีเสวนา เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1.4 จัดโครงการพัฒนาสื่อประสม สำหรับนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.5 จัดห้อง“Constructionism Lab” มีคอมพิวเตอร์ใช้สำหรับฝึกการคิดจำนวน 50 เครื่อง โดยมีสื่อช่วยคิด ไมโครเวลด์ เลโก้-โลโก้ ให้นักศึกษาที่สนใจไปฝึกคิด ได้ตลอดเวลาทำการ

1.6 คณะศิลปศาสตร์ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีได้ดำเนินการจัดทำ Web Page ใช้ชื่อว่า Learning Organization มี URL ว่า [www.kmutt.ac.th/learning organization/](http://www.kmutt.ac.th/learning_organization/) เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมีโครงการพัฒนาแนวคิดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม สู่แนวทางการทำโครงการงานและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีอาจารย์ที่ผ่านการอบรมการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในคณะศึกษาศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา และสภาพแวดล้อมของสถาบัน โดยมีทั้งการใช้และไม่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของนักศึกษา นอกจากนี้ที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มีอาจารย์ผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในบางรายวิชา ในระดับมัธยมศึกษาโดยมีการประยุกต์ใช้กล้องถ่ายภาพเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดและเรื่องราวต่างๆ ด้วยภาพ

3. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในระดับรายวิชาของคณะต่างๆ โดยกำหนดให้นักศึกษาทำโครงการ ซึ่งผลงานของนักศึกษาเกิดจากการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันคิด ร่วมกันทำและสร้างสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ขึ้นมาโดยมีเครื่องมือและเทคโนโลยีอันทันสมัย ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในคณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะเทคโนโลยี ซึ่งมีทั้งการใช้และไม่ใช้สื่อเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการจัดอบรมอาจารย์และนักศึกษาในคณะต่างๆ ให้เข้าใจในทฤษฎีสรรคนิยม และมีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในคณะศึกษาศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีการนำไมโครเวลด์ เข้าไปใช้ในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย มีการพัฒนาโปรแกรม “สัมพันธสาร” เพื่อใช้ในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์

6. สถาบันราชภัฏ หลังจากที้อาจารย์ของสถาบันได้รับการอบรมการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมแล้ว ได้ดำเนินการขยายผลอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

สถาบันราชภัฏจันทรเกษม โดยศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ได้จัดอบรมให้อาจารย์ นักศึกษาและครูประจำการอย่างต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มของอาจารย์ที่สนใจในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน มีการเผยแพร่เป็นบทความลงในวารสาร “ครูจันทรสาร” ของสถาบันอย่างต่อเนื่อง

สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ได้ดำเนินการจัดตั้ง Constructionism Lab ขึ้นในสถาบันเพื่ออบรมอาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนครูประจำการที่สนใจ นอกจากนี้ได้มีการนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนสาธิตของสถาบัน

สถาบันราชภัฏลำปาง ได้จัดอบรมให้อาจารย์และนักศึกษา สนับสนุนให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์ส่วนหนึ่งออกไปฝึกสอน เพื่อทดลองปฏิบัติตนเป็น ครูรุ่นใหม่ ตามแนวทางทฤษฎีสรรคนิยม ในสถานการณ์จริง และช่วยสนับสนุนในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในโรงเรียนเหล่านั้น โดยให้คำแนะนำทางวิชาการและจัดการอบรมครู

นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มว่า จะมีการรวมตัวกันของสถาบันราชภัฏทุกแห่งในการขับเคลื่อนให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบันราชภัฏทุกแห่งทั่วประเทศอีกด้วย

1.2 ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการใช้ทฤษฎีสรรคนิยมในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ทฤษฎีสรรคนิยมนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการนำไปใช้ในหลายประเทศ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ในยุโรป อเมริกาใต้ สหรัฐอเมริกา เอเชีย และออสเตรเลีย ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ จะเห็นได้ว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในต่างประเทศนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามปัจจัยและสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ จากการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่เป็นพื้นฐานของความสำเร็จในประเทศต่างๆ ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

1. การคัดเลือกและพัฒนาผู้สอน ให้มีความเข้าใจในวิธีคิดของผู้เรียน เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนสำรวจทดลอง ค้นคว้าเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นต้นแบบของผู้เรียนที่ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรเป็นอันมาก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาผู้สอน ให้นับมาสนใจสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง และเห็นคุณค่าของบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นผู้เรียนเช่นเดียวกัน

2. การสร้างกรณีตัวอย่างที่ดี ให้เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นรูปแบบของการศึกษาที่แตกต่างจากเดิม ทำในสิ่งที่แตกต่างจากเดิม และทำในสิ่งที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ จะมีผลต่อการเผยแพร่ความคิดและขยายผลในการปฏิบัติ การประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาด้วยความเต็มใจ แสดงให้เห็นว่าได้ผลมากกว่าการออกคำสั่งให้ปฏิบัติ การมีแหล่งให้ผู้ที่สนใจไปศึกษาและเรียนรู้ จะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างในหลายๆ ประเทศ

3. การมีผู้บริหารที่กล้าตัดสินใจลงทุน ทุ่มงบประมาณในด้านเทคโนโลยีการศึกษา โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีสรรคนิยม ซึ่งเป็นการลงทุนเพื่อหวังผลระยะยาว การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทั่วโลก ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล จึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับการเรียนรู้ ซึ่งความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในประเทศต่างานั้น แสดงให้เห็นว่าไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ขึ้นอยู่กับการใช้ที่เหมาะสม คือการใช้ทำสิ่งใหม่ในรูปแบบใหม่โดยจะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูลและสามารถใช้อย่างเต็มศักยภาพ

4. การมีเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี แต่จำเป็นต้องมีบุคคลที่เข้าใจหลักทฤษฎีอย่างแท้จริงและสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ เข้ามาร่วมรับผิดชอบดำเนินการด้วย ความไม่ชัดเจนในหลักทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานจะทำให้ผู้สอนไปเน้นที่เทคโนโลยีมากกว่ากระบวนการเรียนรู้

1.3 การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในต่างประเทศและในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในประเทศและต่างประเทศ เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวม สรุปได้ว่า

1. การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในต่างประเทศ มีการนำไปใช้อย่างได้ผลทั้งในระบบโรงเรียน องค์กรนอกระบบโรงเรียน โรงงานอุตสาหกรรมและครอบครัวกับนักเรียนที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เยาวชนโดยทั่วไป จนถึงนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยในต่างประเทศจะเริ่มจากโครงการนำคอมพิวเตอร์เข้าไปในชั้นเรียน มีการออกแบบโครงการโดยยึดหลักการกระจายโอกาสที่เท่าเทียมกันในการใช้เทคโนโลยี ให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้คอมพิวเตอร์ตั้งแต่อายุน้อย มีการลงทุนนำคอมพิวเตอร์เข้าไปใช้ในการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลและด้อยโอกาส จนทำให้มีการใช้คอมพิวเตอร์กันอย่างแพร่หลายในประเทศ

สำหรับในประเทศไทย มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยมีสถาบันการศึกษาที่เป็นหน่วยทดลองนำร่องและหน่วยขยายผลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จากการศึกษาวิเคราะห์ได้ว่า สถาบันการศึกษาของไทยที่นำแนวคิดทฤษฎีสรรคนิยมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะการประยุกต์ใช้โดยหาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งมีทั้งอาศัยและไม่อาศัยคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน และสามารถขยายผลได้ในทุกระดับ

2. ในต่างประเทศให้ความสำคัญที่ตัวครู ไม่ใช่เทคโนโลยี โดยใช้เวลาและทรัพยากรเป็นอย่างมากในการพัฒนาครูให้เข้าใจในปรัชญาการศึกษาและแนวการปฏิบัติโดยใช้กระบวนการอบรมสร้างแรงจูงใจ มีการจัดอบรมสัมมนาในระดับชาติ เพื่อเป็นเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนประสบการณ์เสนอความคิดและโครงการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ ซึ่งในประเทศไทยก็ได้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกัน แต่ยังคงขาดการสนับสนุนส่งเสริมในด้านนโยบายของรัฐ และขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการที่มีครูอาจารย์บางส่วนได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมสัมมนาในระดับชาติซึ่งจะเป็นพลังที่ใช้ในการขยายผลในระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมที่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นในประเทศไทย นอกจากนั้นการผลิตครูอาจารย์ที่มีการฝึกอย่างดีแล้วก็ยังไม่สามารถทำได้มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากขาดแกนนำในการพัฒนาครูอาจารย์ประจำการและพัฒนาครูอาจารย์รุ่นใหม่

3. จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของประเทศไทย ซึ่งมีทั้งหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 มาจนถึงปัจจุบัน เมื่อเทียบกับประสบการณ์กับต่างประเทศ ถือได้ว่ายังอยู่ในช่วงเวลาที่สั้นมาก ดังนั้นการตัดสินใจลงทุนเพื่อหวังผลระยะยาว อาจยังไม่เห็นผลชัดเจน ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและความต่อเนื่อง

ประกอบกับกระบวนการและสภาพแวดล้อมของการศึกษาไทย ยังเป็นแบบมุ่งสอนมากกว่ามุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดการพัฒนาทักษะการคิด ขาดการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในการใช้ความรู้ ไม่มีการสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เน้นการจำ รอให้ครูป้อนความรู้ให้ การศึกษานอกห้องเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนและให้คุณค่า ขาดการเรียนการสอนที่จัดให้เหมาะกับรายบุคคลและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการศึกษาไทย

4. เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามกรอบทฤษฎีสมรรถนิยมในปัจจุบันมีอยู่เป็นจำนวนมาก ในต่างประเทศได้มีการนำ ไมโครเวิร์ด โลโก้ มาใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการพัฒนาความคิด ความรู้สึกและพัฒนาการทางสังคมของประเทศต่างๆ อย่างได้ผล คอมพิวเตอร์จึงกลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการคิดและการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปสำหรับผู้เรียนแต่ละคน เช่นเดียวกับประเทศไทย ที่ได้มีการนำเครื่องมือที่ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนรู้ได้แก่ ไมโครเวิร์ด เลโก้-โลโก้ กล้องถ่ายภาพแสดงความคิด วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดอบรมกระบวนการเรียนรู้แบบสมรรถนิยมในโครงการต่างๆ แต่ในสภาพจริงของการจัดการเรียนการสอนแบบสมรรถนิยมในประเทศไทย ยังมีข้อจำกัดอยู่มากในด้านการใช้เทคโนโลยี จึงเป็นการประยุกต์ใช้สื่อต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งมีทั้งอาศัยและไม่อาศัยคอมพิวเตอร์ ได้แก่ การสนับสนุนให้ผู้เรียนทำโครงการได้สร้างหรือทำสิ่งต่างๆ ผ่านกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น การออกแบบ การละคร การทำหนังสือพิมพ์ และวารสาร เป็นต้น

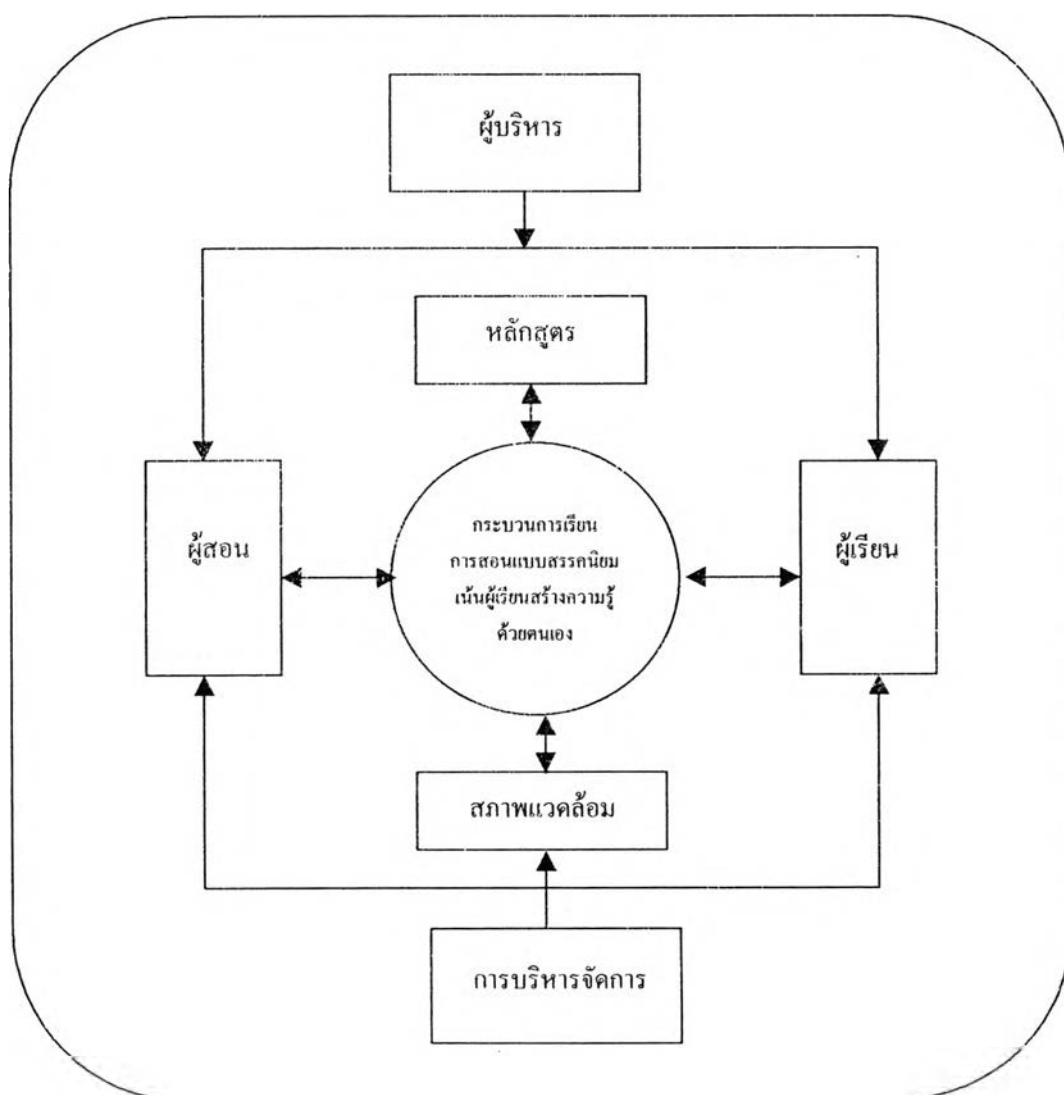
5. การสร้างกรณีตัวอย่างความสำเร็จขึ้นในแต่ละประเทศ โดยจัดโครงการทดลองนำร่องที่แต่ละโครงการมุ่งแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสภาพการเรียนรู้อย่างชัดเจน และเป็นการปรับเปลี่ยนไปในลักษณะที่ต่างไปจากเดิมอย่างสังเกตเห็นได้ โดยเปลี่ยนไปเป็นแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถมองเห็นได้ภายในโครงสร้างการจัดการศึกษาในระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่สถาบันในระดับที่เรียกว่า “การยกเครื่อง” จากกรณีศึกษาในต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า ความพยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะถูกกลืนเข้าไปในระบบ คือไม่มีผลแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะมีผลลำบากมากใน ประเทศไทย เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะไม่ยืดหยุ่น และยังมีแรงต่อต้านในสถานศึกษาจากกรอบความคิดเดิมว่าสถานศึกษาควรเป็นอย่างไร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขยายผลจึงได้กำหนดแผนการดำเนินงาน สร้างแหล่งรวมการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสถานศึกษา โดยใช้ประโยชน์ของข้อเท็จจริงที่ว่า การต่อต้านจะเกิดขึ้นไม่มากนักในขอบเขตใหม่ของการเรียนรู้ มีส่วนที่ดำเนินการตามวิธีการใหม่ในสถานศึกษา ทำมกลางส่วนอื่นๆ ที่ดำเนินการอยู่ตามปกติ เนื่องจากเป็นการสังเกตและวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นภายในสถาบันเดียวกัน การต่อต้านจะมีไม่มากเท่ากับกับการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบทีเดียว

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน อุดมศึกษาไทย

2.1 กำหนดองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย

- 1) ผู้สอน
- 2) ผู้เรียน
- 3) ผู้บริหาร
- 4) การบริหารจัดการ
- 5) หลักสูตร
- 6) กระบวนการเรียนการสอน
- 7) สภาพแวดล้อม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ที่จัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำมาสรุปรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้ดังนี้

1. ผู้สอน

ผู้สอนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ผู้สอนจะต้องเป็นบุคลากรวิชาชีพสามารถทำหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยสะดวก จำเป็นต้องมีคุณลักษณะเฉพาะตนและลักษณะการสอน ดังนี้

- 1) เป็นผู้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตน
- 2) ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียนในการเรียนรู้
- 3) มีความใฝ่รู้ ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ
- 4) ใจกว้าง มองการณ์ไกล
- 5) มีความอดทน อดกลั้น
- 6) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 7) มีความรู้สึกไวต่อความคิดของผู้เรียน
- 8) มีทักษะในการสื่อสาร
- 9) มีทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยี
- 10) เป็นแบบอย่างของผู้เรียนที่ดี
- 11) รู้และเข้าใจกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม
- 12) เป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน
- 13) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 14) สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผู้เรียน

ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมเน้นผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแนวทางการสร้างหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะตน และมีลักษณะการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) เป็นผู้มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
- 2) มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ
- 3) มีความกล้าในการแสดงออก
- 4) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 5) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่น
- 6) รู้วิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 7) รู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม
- 8) มีทักษะในการสื่อสาร
- 9) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 10) ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 11) มีทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยี

3. ผู้บริหาร

ผู้บริหารสถาบัน เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบ สรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาโดยจะต้องให้การสนับสนุน ทำความเข้าใจให้ตรงกันและส่งเสริม พัฒนาให้เกิดการลงมือทำอย่างจริงจัง ผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณลักษณะเฉพาะตนและมีลักษณะการบริหาร ดังนี้

- 1) เป็นผู้วิสัยทัศน์
- 2) มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- 3) มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- 4) ยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- 5) รู้และเข้าใจกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม
- 6) สร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์
- 7) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์
- 8) ส่งเสริมให้อาจารย์มีการทำงานเป็นกลุ่ม
- 9) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานของอาจารย์
- 10) เป็นผู้ปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การบริหารจัดการ

ในการบริหารจัดการ สถาบันจะต้องมีการดำเนินการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน มีความพร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี ดังต่อไปนี้

- 1) มีลักษณะการบริหารแบบกระจายอำนาจ
- 2) จัดเวลาและกำหนดการอย่างเหมาะสม
- 3) จัดสรรงบประมาณเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) มีการแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียนและผู้บริหาร
- 5) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้อย่างเพียงพอ
- 6) ให้โอกาสผู้สอนได้คิดและวางแผนการทำงานของตน
- 7) ยอมรับฟังความคิดเห็นและการทำงานของอาจารย์
- 8) จัดจำนวนผู้เรียนและขนาดของชั้นเรียนให้เหมาะสม
- 9) จัดที่นั่งเรียนเคลื่อนย้ายได้สะดวกในการจัดกิจกรรม
- 10) จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม

5. หลักสูตร

หลักสูตรเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เปรียบเสมือนตัวกำหนดกระบวนการและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ควรพิจารณาหลักสูตร ดังนี้

- 1) เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
- 2) สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
- 3) ยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม
- 4) เนื้อหาสาระสามารถค้นคว้าจากแหล่งความรู้ได้ทั่วไปหรือผ่านสื่อเทคโนโลยี
- 5) มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- 6) จัดหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- 7) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 8) ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สรุปเหตุผลและแก้ปัญหา
- 9) การวัดและประเมินผลยืดหยุ่นตามหลักสูตร

6. กระบวนการเรียนการสอน

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวก ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้

- 1) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีส่วนร่วม ยึดหลักผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 2) สร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนรู้
- 3) จัดกิจกรรมที่มีความเป็นอิสระทางความคิดและครอบคลุมเนื้อหา

- 4) เน้นการทำงานเดี่ยวและงานกลุ่มที่มีกระบวนการชัดเจน ชัดหยุ่นและต่อเนื่อง
- 5) ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแสดงออกทางความคิด
- 6) มีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ และยืดหยุ่น
- 7) ศึกษาเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ใช้สังคมรอบตัว หรือทรัพยากรท้องถิ่นได้ง่าย
- 8) ใช้สื่อและเทคโนโลยีสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้
- 9) ผู้เรียนได้ทำโครงการและนำเสนอผลงาน
- 10) วัดและประเมินผลใช้วิธีที่เหมาะสมและหลากหลาย

7. สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมของสถาบัน มีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีดังนี้

- 1) มีแหล่งวิชาการและหน่วยงานสนับสนุนการเรียนรู้
- 2) มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
- 3) มีห้องเรียนที่มีพร้อมทั้งวัสดุ อุปกรณ์และสามารถใช้สื่อผสมได้
- 4) มีสื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
- 5) ห้องเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้
- 6) มีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
- 7) มีบรรยากาศของการให้ความร่วมมือกันและกัน ทั้งผู้สอนและผู้เรียน
- 8) มีบรรยากาศของความเป็นกันเอง ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างค่อเนื่อง

2.2 สร้างระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยนำมาจัดให้เป็นระบบเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

1. หลักสูตร ประกอบด้วย
  - 1.1 จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
  - 1.2 เนื้อหาสาระของรายวิชา
2. ผู้สอน ประกอบด้วย
  - 2.1 คุณลักษณะเฉพาะตน
  - 2.2 ลักษณะด้านการสอน

3. ผู้เรียน ประกอบด้วย
  - 3.1 คุณลักษณะเฉพาะตน
  - 3.2 คุณลักษณะการเรียนรู้
4. ผู้บริหาร ประกอบด้วย
  - 4.1 คุณลักษณะเฉพาะตน
  - 4.2 คุณลักษณะในการบริหาร
5. การบริหารจัดการ ประกอบด้วย
  - 5.1 นโยบายของผู้บริหาร
  - 5.2 การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ
6. สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย
  - 6.1 การจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้
  - 6.2 การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

กระบวนการ

การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

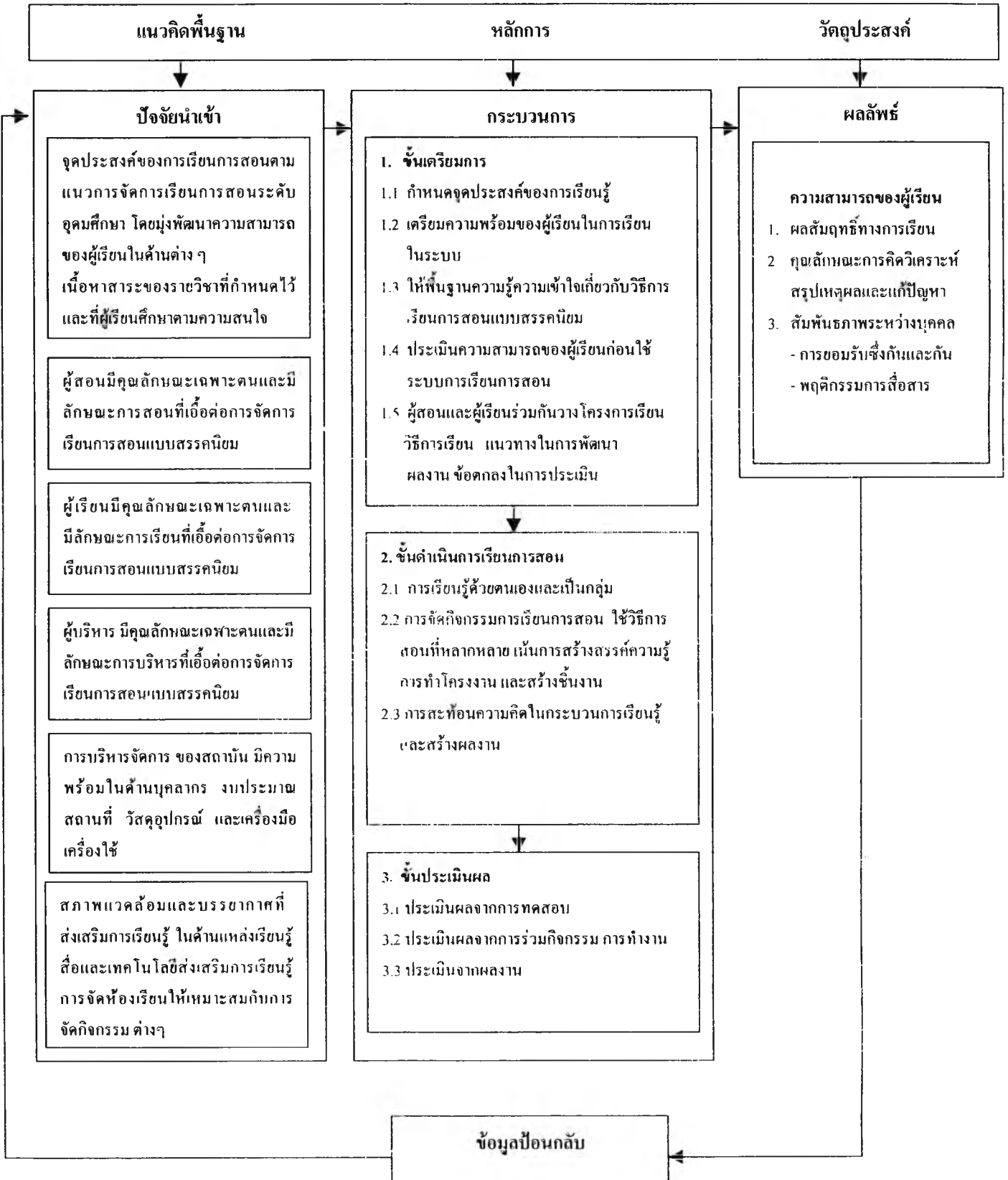
1. ขั้นเตรียมการ
  - 1.1 กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้
  - 1.2 เตรียมความพร้อมของผู้เรียนและสภาพแวดล้อม
  - 1.3 ประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อนการใช้ระบบ
  - 1.4 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางโครงการเรียน กำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับรายวิชา แนวทางในการพัฒนาผลงาน ข้อตกลงในการประเมินผลงาน
2. ขั้นดำเนินการเรียนการสอน
  - 2.1 การเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม
  - 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.3 การสะท้อนความคิดในกระบวนการเรียนรู้และสร้างผลงาน
3. ขั้นประเมินผล
  - 3.1 การประเมินความสามารถของผู้เรียนหลังการเรียนการสอน
  - 3.2 การประเมินกระบวนการทำงาน
  - 3.3 การประเมินจากผลงาน

ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ความสามารถของผู้เรียน

ข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง

ระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

1. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

ระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ระบบการเรียนการสอน

ระบบการเรียนการสอน เป็นการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ (Gagne ; Briggs & Wager, 1988)

1. ป้อนนำเข้า (Input) หมายถึง จุดประสงค์ของการเรียนการสอน ผู้เรียน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน
2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การเตรียมการ การดำเนินการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน
3. ผลลัพธ์ (Output) หมายถึง ความสามารถหรือผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนตามจุดประสงค์
4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลภายหลังการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอน ในองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนที่กล่าวมา

การพัฒนาการเรียนการสอน โดยนำวิธีการเชิงระบบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้ระบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์ประกอบของการเรียนการสอน

การเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ แนวการเรียนการสอนจะมีจุดเน้นที่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบเดิม โดยจะเน้นที่ผู้เรียน สื่อการสอนต่าง ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อม (Cyres, 1997) การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน อันเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ โดยจะเน้นที่ผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมและเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร หลักสูตร การบริหารจัดการ เป็นต้น (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544)

1.3 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและทิศทางการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ได้แก่ การสนับสนุนให้อาจารย์และนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันระหว่างนักศึกษา การเคารพความแตกต่างในความสามารถและวิธีการเรียนรู้ (Chickering & Gamson, 1991) การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ศึกษามีพัฒนาการที่ดีขึ้นในหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาสมรรถภาพทางด้านสติปัญญา ร่างกาย ทักษะปฏิบัติ และทางด้านสังคม ตลอดจนด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การจัดการด้านอารมณ์ ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ของตนเองและเคารพอารมณ์ของผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พัฒนาการคล่องตัวไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน รู้จักการยอมรับผู้ที่มีความแตกต่างไปจากตน (Chickering, 1993)

1.4 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหลัก มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม สรุปสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ จะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน โดยผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

มาตรา 26 การประเมินผลความรู้ พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่กันไปตามความเหมาะสม

มาตรา 66 การให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนา ชิดความสามารถในการที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูประบบการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรีตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ ด้านผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร ผู้บริหาร วิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และการจัดการ (พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ และ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)

1.5 ทฤษฎีสรรคนิยม

ทฤษฎีสรรคนิยม มีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือทำหรือสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จับต้องสัมผัสได้ แลกเปลี่ยนกันได้ ตามความชอบและสนใจ จะมีผลทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความคิด มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างจริงจัง (Papert, 1993; Kafai & Resnick, 1996) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้วิธีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากแนวทางที่หลากหลาย โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก และจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2541)

1. การมีทางเลือก คือการที่ผู้เรียนมีโอกาสเลือกที่จะสร้างหรือทำอะไรได้มากเท่าใดซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเต็มใจมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น ๆ
2. การมีความหลากหลาย คือมีความหลากหลายของทักษะ การจัดรูปแบบและบรรยากาศ รวมถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
3. การมีความเป็นกันเอง คือการที่มีความเป็นกัลยาณมิตร มีการปรึกษาหารือและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน

1.6 แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม

การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม มีหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยมีวิธีการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ดังนี้ (Roblyer, Edwards & Havriluk, 1997)

1. จัดกิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหา ประกอบด้วยการนำเสนอปัญหา การแก้ปัญหา และการชักจูงกลุ่มเพื่อนให้ร่วมกันค้นคว้า ผู้เรียนต้องใช้เวลาและทักษะหลายด้านประกอบกัน จึงจะหาคำตอบได้
2. เสนอปัญหาในลักษณะที่มองเห็นได้ และมีรูปแบบการคิดที่ชัดเจน เน้นรูปแบบการคิดเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการคำตอบ

3. สร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วน มีการนำทรัพยากรอื่น ๆ มาช่วยในการเรียนรู้

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้การค้นหาความรู้เป็นไปได้สะดวกขึ้น ทำให้เกิดการร่วมกันใช้สติปัญญา และแบ่งภาระการคิดค้นได้อย่างแท้จริง

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ มีความยืดหยุ่นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เป็นการเรียนรู้ด้วยการค้นพบเอง

6. ประเมินผลจากความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ควบคุมไปกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน จากบันทึกการเรียนรู้ และผลงานที่เกิดขึ้น ตลอดจนอธิบายสิ่งที่ตนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

2. หลักการ

2.1 การจัดการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษาสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือทำและสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จับต้องสัมผัสได้ แลกเปลี่ยนกันได้ ตามความชอบหรือความสนใจของแต่ละคน เมื่อนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติก็จะได้รับความรู้จากกระบวนการที่ทำไปพร้อม ๆ กัน

2.2 การจัดการเรียนการสอนเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ประเภทต่างๆ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา และนักศึกษากับอาจารย์ การมีความเป็นอิสระในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ด้วยวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2.3 เน้นการเรียนรู้ที่มีการร่วมมือกันเป็นกลุ่ม การแข่งขัน การช่วยเหลือ สนับสนุนและพึ่งพาอาศัยกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การที่นักศึกษาเห็นว่าเป็นแหล่งความรู้สำคัญและสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ จะทำให้มีการปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 เน้นการให้นักศึกษารู้จักแสวงหาคำตอบได้ด้วยตนเอง เพื่อประจักษ์แก่ใจ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เป็นผลให้เกิดพฤติกรรมที่ฝังแน่น เมื่อนักศึกษาเรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร การเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้ จะทำให้นักศึกษารู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น

2.5 เน้นบทบาทของอาจารย์ ในการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้คอยให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ ในการทำให้เกิดกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ การมีทางเลือก การมีความหลากหลาย และการมีความเป็นกันเอง

2.6 เน้นการรวบรวมผลงานที่สะท้อนความสามารถของนักศึกษาแต่ละคน โดยใช้กระบวนการในการพัฒนางาน และใช้ผลงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษาทั้งในด้านสติปัญญา สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะด้านการฟังทางสังคม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการเคารพในความแตกต่างด้านความสามารถ วิธีการเรียนรู้ และความคิดเห็นที่หลากหลาย

3. วัตถุประสงค์

ระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้

3.1 พัฒนาความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งครอบคลุมความรู้ความเข้าใจในสาระวิชา การวิเคราะห์และการประยุกต์องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2 พัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สรุบทุผลและแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสมรรถภาพทางสมองด้านการคิดหาเหตุผล แก้ปัญหา สรุปเหตุการณ์ หรือนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบหรือข้อสรุปอย่างถูกต้อง

3.3 พัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดมิตรไมตรีซึ่งกัน ความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดมิตรภาพ การสนิทสนม ความรักใคร่ การเอาใจใส่ การมีทัศนคติที่ดีต่อกัน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. เนื้อหา

เนื้อหาสาระของรายวิชาเป็นไปตามหลักสูตร แต่ผู้สอนควรพิจารณาว่ารายวิชาดังกล่าวสามารถจะให้นักศึกษาได้สร้างสรรค์ผลงานได้หรือไม่ ผู้สอนควรได้ศึกษารายละเอียดของแต่ละหัวข้อย่อย เพื่อจะได้วางแผนได้อย่างถูกต้อง

5. กระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่

5.1 ขั้นเตรียมการ ในขั้นเตรียมการนี้ผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการ โดยครอบคลุมปัจจัยนำเข้าของระบบการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

5.1.1 จุดประสงค์ของการเรียนการสอน

- 1) ผู้สอนศึกษาและวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของรายวิชา
- 2) ผู้สอนกำหนดจุดประสงค์รายวิชาโดยการจัดลำดับความสำคัญของจุดประสงค์รายวิชา ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนานักศึกษา
- 3) จัดทำเกณฑ์การประเมินผล ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาและวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักศึกษา
- 4) ผู้สอนและผู้เรียน ร่วมกันวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาให้ได้ขอบเขตเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจและความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับโครงสร้างของรายวิชา
- 5) ผู้สอนและผู้เรียนตกลงร่วมกัน ในคุณลักษณะผลงานและเกณฑ์การประเมินผลงานที่ผู้สอนจัดทำขึ้น

5.1.2 ผู้สอน

- 1) จัดทำประมวลการสอนรายวิชา
- 2) จัดทำแผนการสอนให้มีเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับหลักการของการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในรายวิชาหลักและศิลปะการถ่ายภาพ โดยจัดทำแผนการสอนให้ครบตามจำนวนคาบที่กำหนดไว้
- 3) จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนเอกสารประกอบการสอนที่จะใช้ทั้งในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ

5.1.3 ผู้เรียน

- 1) ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับ หลักการ วัตถุประสงค์และวิธีการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
- 2) ผู้สอนประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อนใช้ระบบการเรียนการสอน
- 3) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางโครงการเรียน โดยทำความเข้าใจกันในเรื่องการให้คำปรึกษา การจัดสรรเวลาของผู้สอน วิธีการในการขอคำปรึกษา สถานที่ในการให้คำปรึกษา
- 4) ผู้สอนแนะนำการใช้อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี เอกสารประกอบการเรียนการสอน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

5) ผู้เรียนทดลองเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้จากโครงการ จนสังเกตเห็นว่าผู้เรียนมีความเข้าใจ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นกลุ่มได้

5.1.4 สภาพแวดล้อม

1) สํารวจหนังสือและตำราในห้องสมุด จัดเตรียมเอกสารประกอบการเรียนการสอน จัดหาหนังสือ เอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ ให้มีจำนวนเพียงพอ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2) จัดเตรียมห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี ที่จำเป็นและเหมาะสมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน

3) จัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน ได้แก่ สถานที่สำหรับฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงาน

4) จัดเตรียมสถานที่ ซึ่งนักศึกษาสามารถนัดพบเพื่อปรึกษาหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ

5.2 ขั้นตอนการ ในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาที่กำหนดตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด เน้นการให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการสร้างงาน ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือทำ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

5.2.1 การเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม ซึ่งลักษณะกลุ่มแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะตามการทำงาน คือ งานที่ทำคนเดียว และงานที่ทำเป็นกลุ่ม

1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนเสนอหัวข้อที่ตนสนใจจะศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนการให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายที่อยากจะทำด้วยตนเอง ผู้เรียนจะพยายามดำเนินการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาผลงานไปสู่เป้าหมายนั้นจนสำเร็จด้วยตนเอง

2) การเรียนรู้เป็นกลุ่ม ผู้เรียนแต่ละคน เสนอหัวข้อที่สนใจอยากจะทำ เมื่อทุกคนเสนอหมดแล้ว ผู้สอนจะรวมกลุ่มผู้เรียนที่สนใจทำในหัวข้อคล้ายๆ กันเป็นกลุ่มเดียวกันแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีการปรึกษาหารือและหาข้อตกลงร่วมกันในทุกๆเรื่อง ทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อตอบปัญหา

5.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1) ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา ลักษณะผู้เรียน ความสามารถของผู้สอน และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น การอภิปราย การเรียนรู้โดยใช้สอดทัศนูปกรณ์ การศึกษาค้นคว้าจากสภาพจริง การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอผลงานกลุ่ม และการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

2) มีการสอนเนื้อหาที่จำเป็นบ้างเป็นบางครั้ง โดยผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาที่สอนว่าควรจะสอนเนื้อหาใด เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ให้แก่ผู้เรียน

3) จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีในการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ กับสมาชิกในกลุ่ม

4) จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้นำเสนอผลงานที่แสดงถึงความคิดและความรู้ที่สร้างขึ้น

5) เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้จากสภาพจริง โดยการเรียนการสอนในบางคาบอาจไม่ได้จัดขึ้นในชั้นเรียน แต่จัดให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในภาคสนาม

6) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสม ในการทำกิจกรรม และนำเสนอผลงาน ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก และให้คำปรึกษาในเวลาที่ผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ

5.2.3 การสะท้อนความคิดในกระบวนการเรียนรู้และสร้างผลงาน เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นกลุ่มแล้ว ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดโดยนำเสนอผลงานที่แสดงถึงความคิดและความรู้ที่สร้างขึ้น จากนั้นให้เพื่อนและผู้สอนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผลงานที่นำเสนอ

5.3 ขั้นการประเมินผล การประเมินผลการเรียน จะประเมินจากความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยจะมีการประเมินผลการเรียนเป็นระยะ ๆ ตลอดภาคการศึกษา และประเมินผลรวมเพื่อให้ระดับคะแนนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนโดยมีวิธีการประเมินผลดังต่อไปนี้

5.3.1 การประเมินผลจากการทดสอบระหว่างเรียน

1) การทดสอบระหว่างเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากจบเนื้อหาในแต่ละตอน

2) การสอบกลางภาคและปลายภาค จัดให้มีขึ้นในช่วงกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน

5.3.2 การประเมินผลจากการทำงาน

1) ผู้สอนพิจารณาการทำงานของนักศึกษาแต่ละคนทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น จากการสังเกต การแสดงความคิดเห็น และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

2) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมิน ตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ร่วมกัน

5.3.3 การประเมินผลจากผลงาน

- 1) โปรดโอกาสให้นักศึกษา ได้แสดงความก้าวหน้าและนำเสนอผลงานที่สร้างขึ้นเป็นระยะๆ ตลอดภาคเรียน
- 2) เน้นวิธีการนำเสนอผลงานในรูปแบบงานกลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอ
- 3) ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการให้คะแนนการเสนอผลงานกลุ่ม

6. การนำระบบการเรียนการสอนไปใช้

6.1 ระบบการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติหรือสร้างงานที่ตนเองสนใจ ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเองจากการปฏิบัติงานที่มีความหมายต่อตนเอง ระบบการเรียนการสอนนี้ จึงเหมาะสมกับรายวิชาที่นักศึกษาสามารถบูรณาการการเรียนรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ

6.2 กิจกรรมการสะท้อนความคิด การซักถาม การถกเถียง การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จัดเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบการเรียนการสอนอย่างมาก ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นอิสระ มีความหลากหลาย มีความเป็นกัลยาณมิตร จึงจะช่วยให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและใช้ข้อมูลย้อนกลับ

6.3 การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา จะพิจารณาจากผลงานและความสามารถของนักศึกษาแต่ละคน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้สอนและนักศึกษา ร่วมกันกำหนดไว้ในแต่ละรายวิชา

6.4 ข้อมูลจากการประเมินการสังเกตผู้เรียนโดยผู้สอน จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอแนะปรับปรุง และประเมินผลการเรียนครั้งต่อไปของผู้เรียน และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนต้องให้หลักความเป็นธรรม เพื่อพิจารณาระดับคะแนนแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอนในการกำหนดสัดส่วนของคะแนน ที่ได้จากการวัดผลโดยวิธีต่างๆ ตลอดภาคเรียน

6.5 ระบบการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกรายวิชา โดยจะทำได้ง่ายในรายวิชาที่มีการปฏิบัติหรือวิชาที่มีการฝึกทักษะ

2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนแบบ สรรคนิยม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT ANALYSIS)

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม จำนวน 18 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 8 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 10 คน ในประเด็นของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกปัจจุบัน ที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมโดยใช้คำถามปลายเปิด สังเคราะห์จากบทสัมภาษณ์และวิเคราะห์ความถี่นำเสนอผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษา

สภาพแวดล้อมภายใน	(N = 18)	ความถี่
จุดแข็ง		
ด้านผู้สอน		
1. อาจารย์ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิสอง		12
2. อาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน		10
3. อาจารย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีจำนวนมาก		9
4. อาจารย์ส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง		5
ด้านผู้เรียน		
1. นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้		9
2. นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้		7
3. นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต		4
ด้านผู้บริหาร		
1. ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์		8
2. ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด		5
3. ผู้บริหารส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์		3
ด้านบริหารจัดการ		
1. การบริหารจัดการใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม		7
2. มีบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน		5
3. ส่วนใหญ่มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณให้เพียงพอ		5
4. การจัดห้องเรียนและชั้นเรียนส่วนใหญ่มีความเหมาะสม		2

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมภายใน	(N=18)	ความถี่
ด้านหลักสูตร		
1. ส่วนใหญ่มีความทันสมัย เนื่องจากได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ		5
2. สามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้		4
3. การวัดประเมินผลยืดหยุ่นตามหลักสูตร		2
ด้านกระบวนการเรียนการสอน		
1. ส่วนใหญ่มีวิธีการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และลักษณะของผู้เรียน		9
2. ส่วนใหญ่มีการใช้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม		6
3. มีระบบการประเมินผลที่สามารถระบุได้ว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์		4
ด้านสภาพแวดล้อม		
1. ส่วนใหญ่มีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบัน		13
2. ส่วนใหญ่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน		7
จุดอ่อน		
ด้านผู้สอน		
1. อาจารย์ส่วนใหญ่มิภาระงานอื่นมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้นักศึกษาเท่าที่ควร		14
2. อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอน แบบสรรคินิยมที่ชัดเจน		10
3. อาจารย์บางส่วนยังไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนยังเน้นที่การบรรยายเป็นหลัก		9
4. อาจารย์ส่วนใหญ่ขาดทักษะการใช้อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี		5
5. อาจารย์ไม่ได้รับการพัฒนาในด้านวิธีการสอนแบบใหม่ๆ		3
ด้านผู้เรียน		
1. นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดการใฝ่รู้ ขาดวินัยในตนเอง		12
2. นักศึกษาบางส่วนมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาเรียน		8
3. นักศึกษายังติดอยู่กับวิธีเรียนแบบเดิม คอยเป็นผู้รับความรู้จากอาจารย์		5
4. นักศึกษาขาดเป้าหมายในการเรียน		5
5. นักศึกษาไม่มีเวลาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เนื่องจากมีวิชาเรียนมาก		3

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมภายใน	(N=18)	ความถี่
ด้านผู้บริหาร		
1. ผู้บริหารบางสถาบันไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีนี้		5
2. ขาดการสร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์		5
3. ขาดความสนใจในการพัฒนาการสอนของอาจารย์		4
4. ขาดการเผยแพร่ความรู้และการขยายผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวนี้ให้แก่อาจารย์		3
5. ขาดการสนับสนุน ในการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน		2
ด้านบริหารจัดการ		
1. ขาดการกระจายงานทำให้อาจารย์มีภาระงานที่แตกต่างกัน		5
2. บางสถาบันขาดการประสานงานของหน่วยงานทุกระดับภายในสถาบัน		4
3. บางสถาบันมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ		4
4. บางสถาบันขาดเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการเรียนการสอน		3
5. ส่วนใหญ่จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีมากเกินไปทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง		3
6. มีระเบียบและขั้นตอนมาก ในการนำนักศึกษาไปปฏิบัติงานนอกสถานที่		2
ด้านหลักสูตร		
1. ส่วนใหญ่ยังไม่เหมาะสม นักศึกษาไม่สามารถเลือกเรียนตามความสนใจได้		8
2. มุ่งเน้นเนื้อหาวิชามากเกินไป		7
3. ไม่สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน		6
4. ไม่ยืดหยุ่น มีการกำหนดรายละเอียดในเนื้อหาสาระ กำหนดคาบเวลาเรียน		4
5. เนื้อหาวิชาเน้นการท่องจำ ไม่เป็นการสอนให้นักศึกษาวิเคราะห์แก้ปัญหา		2
ด้านกระบวนการเรียนการสอน		
1. นักศึกษาขาดความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้และแสวงหาความรู้		9
2. ไม่สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ		8
3. จำนวนนักศึกษามีมากเกินไปในการจัดกลุ่มทำกิจกรรม		6
4. การจัดกิจกรรมมักจำกัดอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียน		5

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมภายใน	(N=18)	ความถี่
5. การนำนักศึกษาไปดูงานภายนอกไม่ได้รับความสะดวกในการดำเนินการ มีขั้นตอนมาก		2
ด้านสภาพแวดล้อม		
1. ขาดการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม		8
2. ขาดหน่วยงานที่พัฒนาการเรียนการสอนในสถาบัน		5
3. ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ		4
4. ส่วนใหญ่ห้องเรียนยังมีลักษณะเป็นห้องเรียนปกติทั่วไป ไม่สะดวกในการเข้ากลุ่ม กิจกรรมและไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีไว้ประจำ		2
สภาพแวดล้อมภายนอก		
โอกาส		
1. มีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เพราะสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ		9
2. มีโอกาสจากการส่งเสริมของรัฐในการให้ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต		6
3. มีโอกาสจากการประสานความร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สกศ. กระทรวงศึกษาธิการและมูลนิธิศึกษาพัฒนาที่ให้การ ส่งเสริมสนับสนุน		4
4. มีโอกาสจากนโยบายของรัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในพัฒนาการศึกษา		3
5. มีโอกาสจากการขยายศักยภาพทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง		3
6. มีโอกาสใช้เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา		2
อุปสรรค		
1. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีผลกระทบต่อ การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด		6
2. กระแสสังคมต้องการปริญญา มาก ผู้เรียนมุ่งที่ปริญญาขาดความรู้ ทักษะจริง ในการประกอบอาชีพ		6
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีน้อย		5
4. การมีกฎระเบียบของราชการที่เคร่งครัดทำให้เกิดความล่าช้าไม่สะดวกในการดำเนินงาน		4
5. ขาดงานวิจัยที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้		3
6. สภาวะการณ์สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีงานทำ		2

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแบบ
 สรรคนิยมในสถาบัน สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบ
 สรรคนิยมได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
<p>ด้านผู้สอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิสูง 2. อาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 3. อาจารย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางมีจำนวนมาก 4. อาจารย์ส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง 	<p>ด้านผู้สอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ส่วนใหญ่มีภาระงานอื่นมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้นักศึกษาเท่าที่ควร 2. อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมที่ชัดเจน 3. อาจารย์บางส่วนยังไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ยังเน้นที่การบรรยายเป็นหลัก 4. อาจารย์ส่วนใหญ่ขาดทักษะการใช้อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี 5. อาจารย์ไม่ได้รับการพัฒนาในด้านวิธีการสอนแบบใหม่ๆ
<p>ด้านผู้เรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ 6. นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ 7. นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต 	<p>ด้านผู้เรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดการใฝ่รู้ ขาดวินัยในตนเอง 7. นักศึกษาบางส่วนมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาเรียน 8. นักศึกษายังติดอยู่กับวิธีเรียนแบบเดิม คอยเป็นผู้รับความรู้จากอาจารย์ 9. นักศึกษาขาดเป้าหมายในการเรียน 10. นักศึกษาไม่มีเวลาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เนื่องจากมีวิชาเรียนมาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
<p>ด้านผู้บริหาร</p> <p>8. ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของอาจารย์</p> <p>9. ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด</p> <p>10. ผู้บริหารส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและ รับฟังความคิดเห็นของอาจารย์</p>	<p>ด้านผู้บริหาร</p> <p>11. ผู้บริหารบางสถาบันไม่เข้าใจและเห็นความ สำคัญของการจัดการเรียนการสอนตาม แนวทฤษฎีนี้</p> <p>12. ขาดการสร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์</p> <p>13. ขาดความสนใจในการพัฒนาการสอนของ อาจารย์</p> <p>14. ขาดการเผยแพร่ความรู้และการขยายผลของ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวนี้นี้ให้แก่ อาจารย์</p> <p>15. ขาดการสนับสนุน ในการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีในการเรียน การสอน</p>
<p>ด้านบริหารจัดการ</p> <p>11. การบริหารจัดการใช้หลักการทำงานแบบมี ส่วนร่วม</p> <p>12. มีบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ เอื้อต่อการดำเนินงาน</p> <p>13. ส่วนใหญ่มีการจัดสรรทรัพยากรและ งบประมาณให้อย่างเพียงพอ</p> <p>14. การจัดห้องเรียนและชั้นเรียนส่วนใหญ่มีความ เหมาะสม</p>	<p>ด้านบริหารจัดการ</p> <p>16. ขาดการกระจายงานทำให้อาจารย์มีภาระงานที่ แตกต่างกัน</p> <p>17. บางสถาบันขาดการประสานงานของหน่วย งานทุกระดับภายในสถาบัน</p> <p>18. บางสถาบันมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ</p> <p>19. บางสถาบันขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อ และ เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอน</p> <p>20. ส่วนใหญ่จำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีมากเกินไปทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง</p> <p>21. มีระเบียบและขั้นตอนมาก ในการนำนักศึกษา ไปดูงานนอกสถานที่</p>

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>15. ส่วนใหญ่มีความทันสมัย เนื่องจากได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>16. สามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้</p> <p>17. การวัดประเมินผลยืดหยุ่นตามหลักสูตร</p> <p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <p>18. ส่วนใหญ่มีวิธีการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน</p> <p>19. ส่วนใหญ่มีการใช้ สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม</p> <p>20. มีระบบการประเมินผลที่สามารถระบุได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์</p>	<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>22. ส่วนใหญ่ยังไม่เหมาะสม นักศึกษาไม่สามารถเลือกเรียนตามความสนใจได้</p> <p>23. มุ่งเน้นเนื้อหาวิชามากเกินไป</p> <p>24. ไม่สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน</p> <p>25. ไม่ยืดหยุ่น มีการกำหนดรายละเอียดในเนื้อหาสาระกำหนดคาบเวลาเรียน</p> <p>26. เนื้อหาวิชาเน้นการท่องจำ ไม่เป็นการสอนให้นักศึกษาวิเคราะห์แก้ปัญหา</p> <p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <p>27. นักศึกษาขาดความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้และแสวงหาความรู้</p> <p>28. ไม่สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ</p> <p>29. จำนวนนักศึกษามีมากเกินไปในการจัดกลุ่มทำกิจกรรม</p> <p>30. การจัดกิจกรรมมักจำกัดอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียน</p> <p>31. การนำนักศึกษาไปดูงานภายนอกไม่ได้รับความสะดวกในการดำเนินการ มีขั้นตอนมาก</p>
<p>ด้านสภาพแวดล้อม</p> <p>21. ส่วนใหญ่มีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบัน</p> <p>22. ส่วนใหญ่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>ด้านสภาพแวดล้อม</p> <p>32. ขาดการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม</p> <p>33. ขาดหน่วยงานที่พัฒนาการเรียนการสอนในสถาบัน</p>

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	<p>34. ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ</p> <p>35. ส่วนใหญ่ห้องเรียนยังมีลักษณะเป็นห้องเรียนปกติทั่วไป ไม่สะดวกในการเข้ากลุ่มกิจกรรมและไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีไว้ประจำ</p>
โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เพราะสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ 2. มีโอกาสจากการส่งเสริมของรัฐในการให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต 3. มีโอกาสจากการประสานความร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สกศ. กระทรวงศึกษาธิการและมูลนิธิศึกษาพัฒนาที่ให้การส่งเสริมสนับสนุน 4. มีโอกาสจากนโยบายของรัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา 5. มีโอกาสจากการขยายศักยภาพทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง 6. มีโอกาสใช้เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 7. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีกฎระเบียบของราชการที่เคร่งครัดทำให้เกิดความล่าช้า ไม่สะดวกในการดำเนินงาน 2. กระแสสังคมต้องการปริญญาบัตร ผู้เรียนมุ่งที่ปริญญาขาดความรู้ ทักษะจริงในการประกอบอาชีพ 3. การมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีน้อย 4. ขาดงานวิจัยที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5. สถานการณ์สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีงานทำ 6. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ SWOT (Matrix)

	S	W
	<p>ผู้สอน</p> <p>S1 อาจารย์มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญเฉพาะทาง</p> <p>S2 ตั้งใจในการสอน ได้รับการพัฒนา โดยการอบรมสัมมนา</p>	<p>ผู้สอน</p> <p>W 1 มีภาระงานอื่นมาก</p> <p>W2 ขาดความเข้าใจในแนวทางการ จัดกระบวนการเรียนรู้</p> <p>W3 ไม่ปรับเปลี่ยนวิธีสอนและไม่ได้ รับการพัฒนาวิธีสอนใหม่ๆ</p> <p>W4 ขาดทักษะการใช้อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี</p>
	<p>ผู้เรียน</p> <p>S3 สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและ ทำงานเป็นกลุ่ม</p> <p>S4 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต</p>	<p>ผู้เรียน</p> <p>W5 ขาดการใฝ่รู้ ขาดวินัยในตนเอง</p> <p>W6 ยังติดอยู่กับวิธีเรียนแบบเดิมที่ คอยรับความรู้จากอาจารย์</p>
	<p>ผู้บริหาร</p> <p>S5 มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการ เรียนรู้</p> <p>S6 ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและ รับฟังความคิดเห็นของอาจารย์ การบริหารจัดการ</p> <p>S7 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ของอาจารย์</p> <p>S8 มีบรรยากาศในการทำงานที่เป็น ประชาธิปไตย ทุกคนมีส่วนร่วม</p> <p>S9 จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ สนับสนุน</p>	<p>ผู้บริหาร</p> <p>W7 ขาดการสร้างขวัญและกำลังใจ แก่อาจารย์</p> <p>W8 ไม่มีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุน</p> <p>การบริหารจัดการ</p> <p>W 9 ขาดการกระจายงาน</p> <p>W10 ขาดการเผยแพร่ความรู้และ ขยายผล</p> <p>W11 การจัดชั้นเรียนมีจำนวน นักศึกษามาก</p> <p>W12 มีระเบียบชั้นคอนมากในการ ดำเนินการ</p>

ตารางที่ 16 (ต่อ)

	S	W
	S	W
	<p>หลักสูตร</p> <p>S10 มีความทันสมัยและปรับปรุง สม่ำเสมอ</p> <p>S11 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ หลากหลาย</p> <p>S12 การวัดผลยืดหยุ่นตามหลักสูตร</p> <p>กระบวนการเรียนการสอน</p> <p>S13 มีวิธีการสอนที่หลากหลายและ สอดคล้องวัตถุประสงค์, ลักษณะ ของผู้เรียน</p> <p>S14 มีสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม</p> <p>S15 การประเมินผลใช้วิธีที่เหมาะสม และหลากหลาย</p> <p>สภาพแวดล้อม</p> <p>S16 มีแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนใน สถาบัน</p> <p>S17 มีเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย ในการจัดการเรียนการสอนให้ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง</p> <p>S18 มีอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์</p>	<p>หลักสูตร</p> <p>W13 ผู้เรียนไม่สามารถเลือกเรียน ตามความสนใจได้</p> <p>W14 เนื้อหามาก เน้นการท่องจำ</p> <p>W15 ไม่สัมพันธ์กับความต้องการ ของตลาดแรงงาน</p> <p>W16 ไม่ยืดหยุ่น กำหนดรายละเอียด เนื้อหาสาระ/ คาบเวลาเรียน</p> <p>กระบวนการเรียนการสอน</p> <p>W17 ผู้เรียนขาดความเข้าใจในวิธี การเรียนรู้และแสวงหาความรู้</p> <p>W18 ไม่สามารถใช้อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ ตลอดทุกครั้งที่ต้องการ</p> <p>W19 จำนวนนักศึกษามากไม่สะดวก ในการจัดกลุ่มทำกิจกรรม</p> <p>W20 การจัดกิจกรรมจำกัดอยู่แต่ เฉพาะในห้องเรียน</p> <p>สภาพแวดล้อม</p> <p>W21 ขาดหน่วยงานที่พัฒนาการ เรียนการสอนในสถาบัน</p> <p>W22 ห้องปฏิบัติการ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ ยังไม่เพียงพอ</p> <p>W23 ห้องเรียนมีลักษณะเหมือนห้อง เรียนทั่วไป ไม่สะดวกในการ เข้ากลุ่มทำกิจกรรม</p> <p>W 24 ไม่มีการติดตั้ง อุปกรณ์ สื่อและ เทคโนโลยีไว้เป็นการถาวร</p> <p>W 25 ขาดการส่งเสริมให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม</p>

ตารางที่ 16 (ต่อ)

O	SO	WO
1. มีโอกาสจาก พ.ร.บ.การศึกษา 2542 และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	(S1, S2, O2)	(W2,W3,W4) (O1,O3)
2. มีโอกาสจากการส่งเสริมของรัฐให้คนไทยได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยและเรียนรู้ตลอดชีวิต	1. พัฒนาอาจารย์ให้เข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามแนวทฤษฎีสรรคินิยม (S3, S4, O2, O5,O7)	1. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำชี้แนะ (W5,W6, O1)
3. มีโอกาสจากการประสานความร่วมมือกับทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สกศ., มูลนิธิศึกษาพัฒนา, มูลนิธิไทยคม, ให้การส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ความรู้และจัดโครงการนำร่อง	2. พัฒนานักศึกษาให้รู้ วิธีเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (S5, S6, O1, O3)	2. เปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาให้เป็นผู้มีวินัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น (W7,W8, O1,O4)
4. มีโอกาสจากนโยบายของรัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา	3. พัฒนาผู้บริหารให้เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุน (S7, S8, S9, O1,O2,O3,O4)	3. สร้างขวัญและกำลังใจ ให้รางวัลแก่อาจารย์ ที่พัฒนาการสอน (W9,W10, O3,O4)
5. มีโอกาสจากการขยายศักยภาพของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง	4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (S10, S11,S12, O1,O2,O4,O5)	4. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีมาติดตั้งประจำในห้องเรียน (W13,W14,W15, O2)
6. มีโอกาสใช้เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาขยายผล	5. พัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคินิยม	5. ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน (W 20, O1)
	6. (S13,S14,S15, O1,O4) จัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และจากประสบการณ์จริง	6. ส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (W21. O4,O5)
	7. (S16,S17,S18, O4,O5) จัดตั้งอำนวยความสะดวกในสถาบันให้เอื้อต่อการเรียนรู้	7. พัฒนาหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันให้มีศักยภาพ

ตารางที่ 16 (ต่อ)

T	ST	WT
T1 มีกฎระเบียบของทางราชการที่เคร่งครัด ทำให้เกิดความล่าช้า ไม่สะดวกในการดำเนินการ	(S2,S3, T4)	(W2,T4)
T2 กระแสสังคมต้องการปริญญา มาก ผู้เรียนมุ่งที่ปริญญาขาดความรู้ และทักษะในวิชาชีพ	1. ส่งเสริมให้เป็นอาจารย์ต้นแบบในการขยายผลการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม (S3,S4, T6)	1. กระตุ้นให้อาจารย์ทำวิจัย (W5,W6, T2.T5)
T3 การมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีน้อย	2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งวิทยาการต่างๆ (S5,S6, T6)	2. เปลี่ยนบทบาทจากผู้คอยรับความรู้ มาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (W7,W8, T1)
T4 ขาดงานวิจัยที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3. มีนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมในสถาบันอย่างชัดเจน (S9, T6)	3. สร้างแรงจูงใจแก่อาจารย์ในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม (W9,W10 T1)
T5 สภาพการณ์ที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีงานทำ	4. จัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยพิจารณาให้มีความสำคัญในลำดับต้นๆ (S11, T3)	4. เร่งประชาสัมพันธ์เชิงรุกในวงกว้างและต่อเนื่อง (W1,W2,W3, T2,T5)
T6 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ ด้านการศึกษาเป็นผลทำให้เกิดการชะงักงัน	5. จัดหลักสูตรท้องถิ่นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (S13,S14,S15, T3)	5. ปรับหลักสูตร โดยกำหนดให้ทุกวิชามีการจัดทำโครงงาน (W18,T6)
	6. ส่งเสริมการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถาบัน (S16, T6)	6. ลดการเรียนในห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภายนอกห้องเรียนมากขึ้น (W23,T6)
	7. จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้	7. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ SWOT Matrix พบว่า

1. กลยุทธ์ทางเลือกในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นการใช้จุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุด ได้แก่

1.1 จากจุดแข็ง คืออาจารย์มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญเฉพาะทางมีความตั้งใจในการสอน มีอาจารย์ที่ได้รับการอบรมสัมมนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม มีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ พัฒนาอาจารย์ให้มีความเข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามแนวทฤษฎีสรรคนิยม โดยจัดอบรมภายในสถาบันหรือส่งอาจารย์เข้าร่วมการอบรมจากหน่วยงานภายนอก

1.2 นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและมีการทำงานเป็นกลุ่มมีทักษะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีโอกาสจากนโยบายของรัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา และการส่งเสริมของรัฐให้ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือการพัฒนาให้นักศึกษาให้รู้วิธีเรียนรู้ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จากเครือข่ายต่างๆ ตลอดจนชุมชน

1.3 ผู้บริหารสถาบันเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์ มีโอกาสใช้เครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาอาจารย์และบุคลากร และโอกาสจากการขยายศักยภาพทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย

1.4 ในการบริหารจัดการของสถาบัน มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ มีบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน มีโอกาสจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาและมีโอกาสจากการประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน ในการขยายผลของโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ พัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม

1.5 หลักสูตรมีความทันสมัยและมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้หลากหลายรูปแบบ มีการวัดผลที่ยืดหยุ่นตามหลักสูตรและมีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 24 โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การส่งเสริมของรัฐให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตและเรียนตามอัธยาศัย การขยายศักยภาพของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ พัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม

1.6 ในกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และลักษณะของผู้เรียน มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีวิธีการประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ที่ว่าการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

1.7 สถาบันมีแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบัน เช่น หอสมุด ศูนย์สารสนเทศ ห้องปฏิบัติการต่างๆ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มีอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามเกณฑ์ และมีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 66 ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตและโอกาสในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2. กลยุทธ์ทางเลือกในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นการใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่

2.1 อาจารย์เป็นผู้มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีความตั้งใจในการสอน มีอาจารย์ที่ได้รับการอบรมสัมมนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม แต่ยังคงงานวิจัยที่นำมาเป็นแบบอย่างการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ควรใช้คือ ส่งเสริมให้เป็นอาจารย์ต้นแบบในการขยายผลการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน

2.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการใช้เทคโนโลยีแต่ละขณะ เดียวกันภาวะเศรษฐกิจของประเทศ มีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากแหล่งวิชาการต่างๆ

2.3 ผู้บริหารสถาบัน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้และยอมรับในการเปลี่ยนแปลง แต่ละขณะเดียวกันระเบียบของทางราชการเคร่งครัด ลำบาก ไม่สะดวกในการดำเนินการ ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ กำหนดนโยบายส่งเสริมให้อาจารย์จัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบันอย่างชัดเจน

2.4 ในการบริหารจัดการ มีการจัดสรรงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนการสอน แต่ขณะเดียวกันระบบเศรษฐกิจของประเทศมีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของสถาบัน ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม โดยพิจารณาให้ความสำคัญในอันดับต้น ๆ

2.5 หลักสูตรส่วนใหญ่มีความทันสมัยและมีการปรับปรุงสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย แต่ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีน้อย ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ การจัดหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

2.6 ในกระบวนการเรียนการสอน มีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีสื่อเทคโนโลยี และการประเมินผลที่เหมาะสม แต่ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีน้อย ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.7 สถาบันมีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์ แต่ขณะเดียวกันภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีผลกระทบต่อจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ ดังนั้นกลยุทธ์กรณีนี้คือ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้

3. กลยุทธ์ทางเลือกในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นการลดจุดอ่อนเพิ่มโอกาส ได้แก่

3.1 อาจารย์ส่วนมากมีภาระงานอื่นๆ มาก และไม่ค่อยได้รับการพัฒนาวิธีการสอนใหม่ๆ ขณะเดียวกันมีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่การจัดการศึกษามุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนที่ส่งเสริมสนับสนุนและเผยแพร่ความรู้การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม โดยจัดโครงการนำร่อง กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก

3.2 นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขาดวินัยในตนเอง ขณะเดียวกันมีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น มีวินัย

3.3 ผู้บริหารขาดการสร้างขวัญและกำลังใจแก่อาจารย์ผู้ปฏิบัติ ไม่มีนโยบายสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน แต่ขณะเดียวกันมีโอกาสจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายของรัฐในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ สนับสนุนให้กำลังใจและรางวัลแก่อาจารย์ที่พัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน

3.4 ในการจัดชั้นเรียนมีจำนวนนักศึกษามาก แต่ขณะเดียวกันมีโอกาสดจากการขยายศักยภาพของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ การจัดหาอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนมาติดตั้งประจำในห้องเรียน

3.5 หลักสูตรมุ่งเน้นที่เนื้อหา และผู้เรียนไม่สามารถเลือกวิชาเรียนตามความสนใจได้ แต่มีโอกาสดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ที่ว่า การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และนโยบายจากการส่งเสริมของรัฐให้คนไทยเรียนรู้ตามอัธยาศัยและเรียนรู้ตลอดชีวิต กลยุทธ์ในกรณีนี้คือปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังจำกัดอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียน ประกอบกับจำนวนนักศึกษามากไม่สะดวกในการจัดกลุ่มกิจกรรม แต่มีโอกาสดจากการขยายศักยภาพของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน

3.7 ขาดหน่วยงานที่พัฒนาการเรียนการสอนในสถาบัน แต่มีโอกาสดจากพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 25 ที่ให้จัดแหล่งเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ พัฒนาหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันให้มีศักยภาพ

4. กลยุทธ์ทางเลือกในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบันอุดมศึกษา ที่เป็นการลดจุดอ่อนและลดอุปสรรค ได้แก่

4.1 จุดอ่อนเรื่อง อาจารย์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม ในขณะที่เดียวกันยังขาดงานวิจัยที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือกระตุ้นให้อาจารย์มีการทำวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม

4.2 จุดอ่อนเรื่อง นักศึกษายังยึดติดอยู่กับวิธีการเรียนแบบเดิม ที่คอยรับความรู้จากผู้สอน ในขณะที่เดียวกันยังขาดทักษะในวิชาชีพ ดังนั้นกลยุทธ์ในกรณีนี้คือ เปลี่ยนบทบาทจากผู้คอยรับความรู้มาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ

4.3 จุดอ่อนเรื่อง ผู้บริหารขาดการสร้างขวัญและกำลังใจ ไม่มีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมในสถาบัน ในขณะที่เดียวกันขาดงานวิจัยที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ สัมมนาผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม

4.4 จุดอ่อนเรื่อง การบริหารจัดการที่ขาดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม ในขณะที่เดียวกันกฎระเบียบของทางราชการที่เคร่งครัด ทำให้เกิดความล่าช้าไม่สะดวกในการดำเนินการ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ เร่งประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

4.5 จุดอ่อนเรื่อง หลักสูตรที่มุ่งเน้นเนื้อหาหนัก และไม่สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่เดียวกันนักศึกษายังขาดทักษะปฏิบัติในการประกอบอาชีพ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ ปรับหลักสูตรโดยกำหนดให้ทุกวิชา นักศึกษาต้องทำโครงการ

4.6 จุดอ่อนเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถใช้อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ได้ทุกครั้งตามที่ต้องการ ในขณะที่เดียวกันภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีผลต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ ลดเวลาเรียนในห้องเรียน ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนมากขึ้น

4.7 จุดอ่อนเรื่อง สภาพแวดล้อมที่ห้องเรียนมีลักษณะเช่นเดียวกับห้องเรียนปกติทั่วไป ไม่สะดวกในการจัดกลุ่มกิจกรรม และไม่มีการติดตั้งอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีไว้เป็นการถาวร ในขณะที่เดียวกันภาวะเศรษฐกิจของประเทศ มีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ กลยุทธ์ในกรณีนี้คือ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้หาแนวการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการกำหนดกลยุทธ์ การจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทยขึ้นมาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ด้านผู้สอน

1.1 การพัฒนาอาจารย์ให้มีความเข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามแนวทฤษฎีสรรคนิยม แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดอบรมสัมมนาอาจารย์โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม
- 2) จัดให้อาจารย์ได้ศึกษาดูงานในสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
- 3) จัดเวทีอภิปราย (Forum) สำหรับอาจารย์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวสรรคนิยม
- 4) จัดให้อาจารย์ที่ผ่านการอบรมสัมมนา การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม ได้สรุปและถ่ายทอดประสบการณ์ให้คณาจารย์ได้ทราบ โดยทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง

1.2 การส่งเสริมให้เป็นอาจารย์ต้นแบบในการขยายผลการจัดการเรียนการสอนแบบ
 สรรคนิยมในสถาบัน

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) เชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์มาช่วยให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อ
 พัฒนาอาจารย์ต้นแบบ

2) มีการเชิดชูเกียรติและให้รางวัลแก่อาจารย์ที่พัฒนาการเรียนการสอนแบบ
 สรรคนิยม

3) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมไปพร้อมกัน

1.3 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก
 แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) ลดการบรรยาย

2) ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

3) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี ให้นักศึกษาใช้เป็น
 เครื่องมือในการเรียนรู้

4) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษา

1.4 การส่งเสริมให้อาจารย์มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ
 สรรคนิยม

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) จัดอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัยแก่อาจารย์

2) จัดงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์

3) จัดเวทีสำหรับการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์

2. ด้านผู้เรียน

2.1 การพัฒนานักศึกษาให้รู้วิธีเรียนรู้และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้สำรวจ ทดลองและลงมือปฏิบัติจริง

2) เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย ชักถาม อย่างสม่ำเสมอ

3) ให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะ

คอมพิวเตอร์ เกิดความคุ้นเคยและใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

4) ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทั้งนักศึกษากับอาจารย์ และนักศึกษาด้วยกัน

2.2 การส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 2) จัดให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง จากการศึกษาสถานประกอบการ การดูงาน

2.3 พัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น มีวินัย

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) ให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ตามความชอบหรือความสนใจ
- 2) สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
- 3) ให้นักศึกษาได้รับการเสริมแรงในการค้นคว้าหาคำตอบ
- 4) ให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับผิดชอบร่วมกัน
- 5) ให้นักศึกษาได้ใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้ตามที่

ต้องการ

2.4 เปลี่ยนบทบาทจากผู้คอยรับความรู้มาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือ

ปฏิบัติ

แนวการปฏิบัติมีดังนี้

- 1) ให้คำแนะนำชี้แจงให้นักศึกษาได้เข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอน

แบบสรุคนิยม

- 2) ฝึกให้นักศึกษาสร้างความรู้ด้วยตนเองให้ทุกคนลงมือปฏิบัติจริงโดยการมอบ

หมายงานที่นักศึกษาแต่ละคนมีความสนใจ

3. ผู้บริหาร

3.1 ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

แบบสรุคนิยมในสถาบัน

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) เปิดโอกาสให้อาจารย์ได้จัดทำโครงการตามความสนใจ
- 2) ส่งเสริมให้อาจารย์ทำงานเป็นกลุ่ม
- 3) สนับสนุนโครงการนำร่องในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรุคนิยม

3.2 สร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับในการจัดการเรียนการสอนแบบสรุคนิยม

ในสถาบัน

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดประชุมบุคลากรทุกระดับ ให้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุน
- 2) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรุคนิยมในสถาบัน

3.3 สนับสนุนให้กำลังใจและรางวัลแก่อาจารย์ที่พัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
ในสถาบัน

แนวการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) สนับสนุนอาจารย์ให้ได้รับการพัฒนาวิทยฐานะ
- 2) เพิ่มการเชิดชูเกียรติแก่อาจารย์ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์
- 3) สนับสนุนให้อาจารย์ทำวิจัยและมีโอกาสนำเสนอผลงาน

3.4 ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม

แนวทางปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) พัฒนาตนเองโดยเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุน
- 2) เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ สามารถชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่อาจารย์
- 3) เชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม

มาเป็นที่ปรึกษา

4. ด้านบริหารจัดการ

4.1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) ให้นำหน่วยงานต่างๆ ในสถาบันเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการจัดการเรียน

การสอน

- 2) ลดชั่วโมงการสอนของอาจารย์
- 3) เปิดโอกาสให้อาจารย์นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและทำงาน

ร่วมกัน

4.2 จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม

โดยพิจารณาให้ความสำคัญในอันดับต้นๆ

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ
- 2) ส่งเสริมให้นักศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้มากขึ้น

4.3 จัดและติดตั้งอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีประจำในห้องเรียนในลักษณะห้องเรียน

มัลติมีเดีย

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) พัฒนาห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนต้นแบบ ที่มีอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีติดตั้ง ประจำ

อย่างครบครัน

2) จัดกิจกรรมให้มีการใช้อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.4 เร่งประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง
แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์รวมทั้งผลงานของนักศึกษาไปสู่หน่วยงานต่างๆ

2) จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานของอาจารย์และนักศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน

3) จัดทำเว็บไซต์ให้สาระความรู้ เผยแพร่ทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์แก่ผู้สนใจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยมมากขึ้น

5. ด้านหลักสูตร

5.1 พัฒนหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคณิยม
แนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) กำหนดให้นักศึกษาได้มีการทำโครงการ

2) ส่งเสริมการเรียนแบบบูรณาการ ประสานชีวิตจริง

3) จัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ

5.2 การจัดหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร
แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) จัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความต้องการของท้องถิ่น

2) ต้องยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น

3) ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร

5.3 ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา
แนวทางปฏิบัติ มีดังนี้

1) จัดให้มีวิชาเลือกมากขึ้น

2) ให้นักศึกษาเลือกลงทะเบียนเรียนได้ตามความสนใจ

3) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการของนักศึกษา

5.4 ปรับหลักสูตรโดยกำหนดให้ทุกวิชา นักศึกษาต้องทำโครงการ
แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

1) ให้นักศึกษาคิดหัวข้อที่จะทำโครงการตามที่ตนถนัดหรือมีความสนใจ

2) ให้นักศึกษาเสนอหัวข้อที่อยากจะทำ เข้ากลุ่มผู้ที่สนใจทำในหัวข้อคล้ายๆกัน เป็น

กลุ่มเดียวกัน

6. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

6.1 จัดกิจกรรมให้นักศึกษาเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) นักศึกษาเข้ากลุ่มทำโครงการตามความสนใจ
- 2) นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม
- 3) นักศึกษาได้สะท้อนคิดจากการสร้างผลงาน

6.2 สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) เชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ มาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษา
- 2) นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

6.3 ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
- 2) มีการใช้สื่อประเภทต่างๆ ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

6.4 ลดการเรียนในห้องเรียน ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน

มากขึ้น

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดให้มีการศึกษาดูงานภายนอก
- 2) มอบหมายงานให้นักศึกษาได้ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

7. ด้านสภาพแวดล้อม

7.1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถาบันให้เอื้อต่อการเรียนรู้

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในสถาบันให้เป็นห้องเรียนหมุนเวียนได้
- 2) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีการเรียนรู้นอกชั้นเรียนปกติ
- 3) จัดหาและบริการวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

7.2 จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเข้ากลุ่มกิจกรรม
- 2) จัดห้องเรียนให้มีขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม
- 3) การเข้ากลุ่มของนักศึกษา กลุ่มละ 3-5 คน
- 4) จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เคลื่อนย้ายได้สะดวกในการทำกิจกรรม

7.3 พัฒนาหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันให้มีศักยภาพ

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) จัดระบบการให้บริการที่สะดวกและรวดเร็ว
- 2) จัดงบประมาณสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

7.4 สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้

แนวการปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน
- 2) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีทางเลือก มีความหลากหลาย และมีความเป็นกันเอง

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดประชุมเพื่อตรวจสอบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้บริหาร อาจารย์และนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม เข้าร่วมประชุมเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม และร่างกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการจัดประชุมเพื่อตรวจสอบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้สอน

1.1 การพัฒนาอาจารย์ให้เข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม ไม่ควรใช้คำว่า ยอมรับ เพราะเหมือนเป็นการบังคับให้ยอมรับ ควรแก้ไขเป็น พัฒนาอาจารย์ให้สร้างความเข้าใจและปฏิบัติตามแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม

1.2 ในแนวการปฏิบัติ จัดอบรมสัมมนาอาจารย์ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อย่างเดี่ยวไม่ได้ผล จะต้องจัดให้อาจารย์ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมของกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมด้วยตนเอง โดยให้อาจารย์ได้ทำงานเป็นทีม เพื่อมีโอกาสพัฒนาการสอนร่วมกัน

1.3 ในแนวการปฏิบัติ ที่ให้อาจารย์ที่ผ่านการอบรม สัมมนาได้สรุปและถ่ายทอดให้อาจารย์ท่านอื่นๆ ได้ทราบ ควรแก้ไขคำว่า “ถ่ายทอด” เป็นลักษณะว่า “ทำ” จะเหมาะสมกว่า คือ ต้องทำเป็นตัวอย่าง พร้อมกับเรียนรู้ไปด้วยกัน จนเกิดความเข้าใจ ยอมรับและสามารถนำไปทดลองวิธีการด้วยตนเองได้

1.4 การส่งเสริมให้เป็น “อาจารย์ต้นแบบ” ในด้านการขยายวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ควรตัดออก กลยุทธ์นี้ไม่ได้ผล เพราะอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่มีใครทำตามใคร

1.5 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอนของอาจารย์ จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก แนวการปฏิบัติ ที่ให้อาจารย์ลดการบรรยายลง ควรปรับเปลี่ยนเป็น จัดบรรยายให้พอดีกับเวลาที่นักศึกษาต้องการ

ด้านผู้เรียน

1.1 ในแนวการปฏิบัติ นักศึกษาได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองตามความชอบหรือความสนใจ ควรปรับเปลี่ยนเป็น ส่งเสริมนักศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามความชอบหรือความสนใจ

1.2 ในแนวการปฏิบัติ นักศึกษาได้ทำงานเป็นกลุ่ม ควรเพิ่มเป็น ส่งเสริมนักศึกษาได้ทำงานเดี่ยวและงานกลุ่ม

1.3 การพัฒนานักศึกษาให้รู้วิธีการเรียนรู้ แสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ในแนวทางปฏิบัติ ควรนำเสนอในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมนักศึกษาในการทำกิจกรรมต่างๆ

ด้านผู้บริหาร

1.1 ในแนวการปฏิบัติ ควรเพิ่ม การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถาบัน

1.2 ในแนวการปฏิบัติเปิดโอกาสให้อาจารย์จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามความสนใจ ควรปรับเพิ่มเป็นส่งเสริมให้อาจารย์จัดทำโครงการของตนเองเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามความสนใจ

1.3 เพิ่ม ผู้บริหารพัฒนาตนเองให้เป็น ครู ของ ครู (Facilitator ของ Facilitator)

1.4 เพิ่ม ผู้บริหารพัฒนาวิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำทางวิชาการ

ด้านบริหารจัดการ

1.1 ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม ควรเพิ่มแนวการปฏิบัติ การเปิดโอกาสให้ทั้งผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาได้คิดสร้างงานเอง

1.2 ในแนวการปฏิบัติ ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของอาจารย์ควรปรับแก้เป็น กำหนดสัดส่วนภาระงานของอาจารย์แต่ละด้านให้เหมาะสม

ด้านหลักสูตร

1.1 ในแนวการปฏิบัติ กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ควรแก้ไขเป็น จัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการคิดแสวงหาและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 ในแนวการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับสถานประกอบการควรแก้ไขเป็นการจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1 การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน ควรแก้ไขเป็น ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน

1.2 เพิ่ม การจัดทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน

1.3 เพิ่ม การกำหนดวิธีการประเมินผลที่เหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อม

1.1 ในแนวการปฏิบัติ การจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เคลื่อนย้ายได้สะดวกในการเข้ากลุ่มกิจกรรม ไม่ควรระบุลงไปในรายละเอียด

1.2 เพิ่มจัดตั้งศูนย์ภูมิปัญญา (Intellectual Center) เพื่อจัดอบรมบุคลากรและสนับสนุนการวิจัยในกรอบของทฤษฎีสรรรคนิยมในสถาบัน

2.4 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน อุดมศึกษาไทย

จากกลยุทธ์และแนวการปฏิบัติที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ใน ข้อ 2.2 และจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิในข้อ 2.3 ผู้วิจัยได้ปรับกลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะต่างๆ ให้สมบูรณ์ จึงได้เสนอเป็นกลยุทธ์หลักคือ “ กลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ” ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ผลการพัฒนากลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน อุดมศึกษาไทย

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>ด้านผู้สอน ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาอาจารย์ให้สร้างความเข้าใจ และปฏิบัติตามแนวการจัดการระบบการเรียนรู้อย่างแบบสรรคนิยม 	<ol style="list-style-type: none"> จัดอบรมสัมมนาอาจารย์โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยให้อาจารย์ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมของกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดให้อาจารย์ได้ศึกษาดูงาน ในสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม จัดเวทีอภิปรายสำหรับอาจารย์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวสรรคนิยม จัดให้อาจารย์ที่ผ่านการอบรม สัมมนาได้มาสรุปและถ่ายทอดให้อาจารย์คนอื่นๆ ได้ทราบ และทำเป็นตัวอย่างเรียนรู้ไปพร้อมกัน จนเกิดความเข้าใจ ยอมรับและนำไปทดลองวิธีการด้วยตนเองได้

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>2. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์จากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก</p> <p>3. ส่งเสริมให้อาจารย์มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมของสถาบัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดบรรยายให้พอเหมาะกับเวลาที่นักศึกษาต้องการ 2. อธิบายหลักการและทฤษฎีเพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ 3. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ 4. จัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี มาสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ 5. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาด้วยใจ และรู้ว่าเป็นไปเพื่ออะไร <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการวิจัยแก่อาจารย์ 2. จัดงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมในสถาบัน 3. จัดเวทีสำหรับการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยของอาจารย์ 4. นำผลงานวิจัยเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต
<p>ด้านผู้เรียน</p> <p>ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <p>1. การพัฒนานักศึกษาให้รู้วิธีเรียนรู้และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้สำรวจ ทดลอง และลงมือปฏิบัติจริง 2. เปิดโอกาสนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย ซักถาม อย่างสม่ำเสมอ 3. ให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เกิดความคุ้นเคยและใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ 4. ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งนักศึกษา กับอาจารย์ และนักศึกษาด้วยกัน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
2. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากแหล่งวิทยากรต่างๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 2. จัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การไปศึกษานอกสถานที่ การดูงาน 3. จัดให้นักศึกษาเรียนรู้จากเพื่อนร่วมกลุ่ม จัดให้นักศึกษาเรียนรู้จากชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. พัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น มีวินัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมนักศึกษาได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองตามความชอบหรือความสนใจ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา 2. ส่งเสริมนักศึกษาได้รับการเสริมแรงในการค้นคว้าหาคำตอบ 3. ส่งเสริมนักศึกษาได้ทำงานเดี่ยวและงานกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความรับผิดชอบร่วมกัน 4. ส่งเสริมนักศึกษาได้ใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้ตามต้องการ
4. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาจากผู้คอยรับความรู้ มาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการลงมือปฏิบัติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้คำแนะนำชี้แจงให้นักศึกษาได้เข้าใจในแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม 2. ฝึกให้นักศึกษาสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยทุกคนได้ลงมือปฏิบัติจริงจากการสร้างงานที่แต่ละคนมีความสนใจ

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>ด้านผู้บริหาร</p> <p>ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน 2. สร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับในการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน 3. สนับสนุนให้กำลังใจและรางวัลแก่อาจารย์ที่พัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน 4. ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมโดยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์ผู้สอน (Facilitator ของ Facilitator) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดโอกาสให้อาจารย์จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามความสนใจโดยมีการทำโครงการงานของตนเอง 2. ส่งเสริมให้อาจารย์ได้ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้และสร้างผลงานการสอนร่วมกัน 3. สนับสนุน โครงการนำร่องในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม 1. จัดประชุมบุคลากรทุกระดับ ให้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุน 2. จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในสถาบัน 1. สนับสนุนอาจารย์ให้ได้รับการพัฒนาวิทยฐานะ 2. เพิ่มการเชิดชูเกียรติแก่อาจารย์ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ 3. สนับสนุนให้อาจารย์ทำวิจัยและมีโอกาสนำเสนอผลงาน 1. พัฒนาตนเอง โดยเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนแก่ผู้ปฏิบัติ 2. เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ สามารถชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ 3. เชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยมเป็นที่ปรึกษา

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>ด้านการบริหารจัดการ</p> <p>ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม 2. จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม โดยพิจารณาให้ความสำคัญในอันดับต้นๆ 3. จัดและติดตั้งอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี ประจำในห้องเรียนในลักษณะห้องสื่อผสม และหาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. หน่วยงานต่างๆ ในสถาบันได้เข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม 2. เปิดโอกาสให้ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาได้คิดสร้างงานด้วยตนเอง 3. กำหนดสัดส่วนภาระงานของอาจารย์ แต่ละด้านให้เหมาะสม 4. อาจารย์ และนักศึกษาได้คิดและวางแผนการทำงานร่วมกัน ในการทำโครงการ <ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุน อำนวยความสะดวกในการจัดแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องประชุม สัมมนา ห้องปฏิบัติการ 2. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้มากขึ้น <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนต้นแบบที่มีอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ติดตั้งไว้ประจำอย่างครบครัน 2. จัดกิจกรรมให้มีการใช้อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. ประสานงานกับชุมชนที่มีอุปกรณ์พร้อม ให้นักศึกษาช่วยเหลืองานของชุมชนและใช้อุปกรณ์ของชุมชนในการสร้างงานเพื่อชุมชน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม 2. จัดหลักสูตรท้องถิ่น โดยให้ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร 3. ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา 4. ปรับหลักสูตร โดยกำหนดให้ทุกวิชานักศึกษาต้องทำโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีการคิดแสวงหาและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง 2. ส่งเสริมการเรียนแบบบูรณาการ ประสานชีวิตจริง 3. การจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความต้องการของท้องถิ่น 2. ต้องยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น 3. ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้มีวิชาเลือกมากขึ้น 2. ให้นักศึกษาเลือกลงทะเบียนวิชาเรียนได้ตามความสนใจ 3. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักศึกษาคิดหัวข้อที่จะทำโครงการตามที่ตนถนัดหรือมีความสนใจ 2. ให้นักศึกษาเสนอหัวข้อที่อยากจะทำเข้ากลุ่มผู้ที่สนใจทำในหัวข้อคล้ายๆกัน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมให้นักศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติ สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของนักศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> นักศึกษาได้เรียนรู้ ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลายได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และเป็นกลุ่ม นักศึกษาเข้ากลุ่มทำโครงการตามความสนใจของแต่ละคน นักศึกษาได้สะท้อนคิดในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการทำงาน <ol style="list-style-type: none"> นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาสอดคล้องในการเรียนรู้ของนักศึกษา <ol style="list-style-type: none"> นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีการใช้สื่อประเภทต่างๆ ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องดิจิทัล แอปพลิเคชัน จัดช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาอย่างหลากหลาย เช่นทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ กระดานข่าว

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
4. ลดเวลาเรียนในห้องเรียน ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนมากขึ้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. มอบหมายงานให้นักศึกษาได้ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 2. ใช้ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน 3. จัดให้มีการศึกษาดูงานภายนอก
5. จัดให้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เชิญผู้มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพ มาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่นักศึกษา 2. จัดทำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญพร้อมสถานที่ที่สะดวกในการติดต่อให้นักศึกษา
6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเสนอข้อมูลที่ได้ศึกษา ค้นคว้ามาโดยการใช้อีและเทคโนโลยี ให้เพื่อนได้เรียนรู้ 2. กระตุ้นซักถามให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม 3. มีการบันทึกอย่างเป็นระบบขั้นตอนโดยใช้อีที่หลากหลาย
7. ปรับระบบการประเมินให้เหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินผลตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักศึกษา 2. ประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การสังเกต การปฏิบัติงาน ใช้แบบทดสอบ ติดตามผลหลังเรียน 3. กำหนดมาตรฐานในการวัดและประเมินผลร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวการปฏิบัติ
<p>ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาสภาพแวดล้อมในสถาบันให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. พัฒนาหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันให้มีศักยภาพ 3. จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้ 4. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆในสถาบันให้เป็นเสมือนห้องเรียน 2. ส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนปกติ 3. จัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนาการเรียน ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองในสถาบัน 4. จัดตั้งศูนย์ภูมิปัญญา (IntellectualCenter) เพื่อจัดอบรมและสนับสนุนการวิจัยในกรอบของ ทฤษฎีसरคนิยมในสถาบัน <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดระบบการให้บริการที่สะดวกและรวดเร็ว 2. จัดงบประมาณสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสำหรับให้บริการอย่างเพียงพอ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนมีอิสระในการเข้ากลุ่มกิจกรรม มีความหลากหลายในด้านทักษะและรูปแบบการเรียนของแต่ละคน 2. จัดห้องเรียนให้มีขนาดชั้นเรียนเหมาะสม 3. จัดกลุ่มทำกิจกรรม กลุ่มละ 3-5 คน <ol style="list-style-type: none"> 1. ทุกคนเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้พูดคุยปรึกษาขอความเห็นหรือซักถามกัน เปลี่ยนห้องเรียนเป็นเสมือนห้องถกเถียงและอภิปรายเชิงวิชาการ 2. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความเป็นมิตร สนุกสนาน อบอุ่น และมีความเป็นกันเอง

หลังจากได้กลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์มาทดลองที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความพร้อมในการดำเนินการทดลอง โดยมีเหตุผลประกอบการพิจารณาดังนี้

1. ด้านอาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิสูงได้รับการอบรมและส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนการสอน มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ด้านนักศึกษา มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน มีทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ ยอมรับในความแตกต่างของกลุ่มเพื่อน
3. ด้านผู้บริหารสถาบัน มีวิสัยทัศน์ในด้านการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นไปตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
4. ด้านการบริหารจัดการ มีการจัดระบบงานที่ดี มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณอย่างเพียงพอ ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 9002
5. ด้านหลักสูตร มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ และมีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ
6. ด้านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริงและด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกงานและดูงานภายนอก และให้นักศึกษาเรียนรู้จากการทำโครงการ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา
7. ด้านสภาพแวดล้อม มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ มีห้องเรียนที่ติดตั้งอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น หอสมุดและศูนย์สารสนเทศ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และศูนย์ภาษาอังกฤษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งให้บริการชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้มาร่วมประชุมตรวจสอบกลยุทธ์การจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ที่จัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ได้กล่าวไว้ว่า มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะใช้ดำเนินการทดลองการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยมีความเปรียบพร้อมในด้านสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและที่สำคัญคือ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างเพียงพอ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกดำเนินการทดลองกลยุทธ์การจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย ที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยการทดลองกลยุทธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกทดลองเฉพาะกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมโดยตรง และเป็นบริบทที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้

ผู้วิจัยได้นำกลยุทธ์มาทดลองใช้ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในรายวิชาหลัก และศิลปะการถ่ายภาพ กับนักศึกษานิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 30 คนโดยใช้ระยะเวลาในการเรียนการสอนทั้งสิ้น จำนวน 36 ชั่วโมง ตามกำหนดการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ดังนี้

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2545	เวลา	กิจกรรม
	8.30-9.00 น.	แนะนำตัว สร้างความคุ้นเคย ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน
	9.00-10.00 น.	ชี้แจงวัตถุประสงค์ แนะนำรายวิชาและ กระบวนการเรียนรู้แบบสรรคนิยม
	10.00-11.00 น.	ทดสอบก่อนเรียน
	11.00-12.00 น.	ความรู้เบื้องต้นของการถ่ายภาพ
	12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00-14.00 น.	ความรู้เบื้องต้นของการถ่ายภาพ (ต่อ)
	14.00-15.00 น.	ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์การถ่ายภาพ
	15.00-16.00 น.	ความรู้เกี่ยวกับฟิล์มถ่ายภาพ
วันที่ 19 พฤศจิกายน 2545	เวลา	กิจกรรม
	9.00-10.00 น.	หลักการถ่ายภาพ
	10.00-12.00 น.	หลักการจัดองค์ประกอบของภาพ
	12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00-14.00 น.	ฝึกปฏิบัติการถ่ายภาพนอกชั้นเรียน
	14.00-16.00 น.	ฝึกปฏิบัติ ล้างอัด ขยายภาพ
วันที่ 20 พฤศจิกายน 2545	เวลา	กิจกรรม
	9.00-12.00 น.	การถ่ายภาพประเภทต่างๆ (วิทยากร)
	12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00-14.00 น.	สืบค้นเรื่อง การสร้างสรรค์ภาพถ่ายจากแหล่ง เรียนรู้ห้องสมุดในสถาบัน
	14.00-16.00 น.	ฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์ภาพถ่ายในห้องปฏิบัติการ

วันที่	เวลา	กิจกรรม
วันที่ 21 พฤศจิกายน 2545	9.00-12.00 น.	ศึกษาภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ณ พระราชวังดุสิต
	12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00-16.00 น.	ฝึกการเขียนโครงการ
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2545	9.00-16.00 น.	ปฏิบัติตามโครงการที่กำหนด โดยไปปฏิบัติจริงนอกสถานที่
วันที่ 25 พฤศจิกายน 2545	9.00-12.00 น.	นำเสนอผลการปฏิบัติตามโครงการที่กำหนด
	12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00-15.00 น.	นำเสนอผลการปฏิบัติตามโครงการที่กำหนด
	15.00-16.00 น.	ทดสอบหลังเรียน

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบัน อุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยพัฒนากลยุทธ์การจัดการระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทยและทดลองใช้กลยุทธ์ที่ได้พัฒนาขึ้น โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สรุปเหตุผลและแก้ปัญหา สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 18 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N = 30		
	$\bar{X}$	SD	t-test
ก่อนเรียน	20.13	4.21	21.72*
หลังเรียน	44.70	5.66	

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 นักศึกษาที่ได้เรียนตามกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สรุปเหตุผลและแก้ปัญหา

ตารางที่ 19 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สรุปเหตุผลและแก้ปัญหานักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนการคิดวิเคราะห์ สรุปเหตุผล	N = 30		
	$\bar{X}$	SD	t-test
ก่อนเรียน	14.47	5.17	8.59*
หลังเรียน	20.03	4.80	

* $P < .05$

จากตารางที่ 19 นักศึกษาที่ได้เรียนตามกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สรุปเหตุผลและแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์สรุปเหตุผลและแก้ปัญหาก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3.3.1 ระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 20 การยอมรับซึ่งกันและกันของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนการยอมรับซึ่งกันและกัน	N = 30		
	$\bar{X}$	SD	t-test
ก่อนเรียน	37.60	7.47	25.13*
หลังเรียน	60.00	5.66	

* $P < .05$

จากตารางที่ 20 นักศึกษาที่ได้เรียนตามกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมมีการยอมรับซึ่งกันและกันหลังเรียนสูงกว่าการยอมรับซึ่งกันและกันก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.2 พฤติกรรมการสื่อสาร

แบบวัดพฤติกรรมการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 วัดพฤติกรรมการสื่อสารด้านลักษณะการสื่อสาร มีจำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 วัดพฤติกรรมการสื่อสารมีจำนวน 8 ข้อ จึงแสดงผลการวัดเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตารางที่ 21 พฤติกรรมการสื่อสาร ด้านลักษณะการสื่อสารของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนวัดพฤติกรรมการสื่อสาร	N = 30	
	การสื่อสารแบบทางเดียว (ร้อยละ)	การสื่อสารแบบสองทาง (ร้อยละ)
ก่อนเรียน	40	60
หลังเรียน	0	100

จากตารางที่ 21 นักศึกษาที่ได้เรียนตามกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม ก่อนเรียนมีลักษณะการสื่อสารแบบทางเดียว ร้อยละ 40 มีลักษณะการสื่อสารแบบสองทางร้อยละ 60 และหลังเรียนมีลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง ร้อยละ 100

ตารางที่ 22 พฤติกรรมการสื่อสารของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนวัดพฤติกรรมการสื่อสาร	N = 30		
	$\bar{X}$	SD	t-test
ก่อนเรียน	21.13	3.42	20.25*
หลังเรียน	28.80	3.57	

*P<.05

จากตารางที่ 22 นักศึกษาที่ได้เรียนตามกลยุทธ์การจัดระบบการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมมีพฤติกรรมการสื่อสารหลังเรียนสูงกว่าพฤติกรรมการสื่อสารก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย (ภาคผนวก ค-5) โดยนำค่าเฉลี่ยมาแปลระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์การประเมินระดับความคิดเห็นของนักศึกษา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	เห็นด้วยในระดับ มากที่สุด
3.50 – 4.49	เห็นด้วยในระดับ มาก
2.50 – 3.49	เห็นด้วยในระดับ ปานกลาง
1.50 – 2.49	เห็นด้วยในระดับ น้อย
1.00 – 1.49	เห็นด้วยในระดับ น้อยที่สุด

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นของนักศึกษา ในการประเมินพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนแบบสรรคนิยมของสถาบันอุดมศึกษาไทย

รายการความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านสภาพการเรียนการสอน			
1. จัดโอกาสให้นักศึกษามีอิสระในการเรียน	4.09	0.82	มาก
2. ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามความต้องการ	3.74	0.89	มาก
3. แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มๆ ละ 3-5 คนเพื่อให้ความช่วยเหลือกันในการเรียนรู้	4.50	0.57	มากที่สุด
4. ให้ออกส่นักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและอาจารย์	4.56	0.53	มากที่สุด
5. นักศึกษาได้กำหนดกิจกรรมการเรียนเอง	4.32	0.68	มาก
6. นักศึกษาได้ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.96	0.75	มาก
7. จัดสภาพการเรียนรู้เอื้อต่อการร่วมมือกัน	3.53	0.82	มาก
8. จัดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้นักศึกษาอย่างเพียงพอ	4.26	0.76	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

รายการความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
9. เปลี่ยนสภาพของห้องเรียนเป็นแนวใหม่	3.74	0.89	มาก
10. จัดห้องเรียนและ สถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.65	0.94	มาก
11. ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการเรียนการสอน	3.44	0.97	มาก
12. นักเรียนได้เรียนเนื้อหาครบถ้วนตามหลักสูตร	3.19	1.22	ปานกลาง
13. นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.53	0.59	มากที่สุด
14. นักเรียนได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.14	1.08	ปานกลาง
15. จัดให้นักศึกษาได้ประเมินตนเอง	3.07	1.10	ปานกลาง
16. จัดให้นักศึกษาได้ประเมินกันเอง	4.37	0.72	มาก
17. นักเรียนได้จดบันทึกการเรียนรู้	3.74	0.89	มาก
18. ให้นักศึกษาได้สรุปหลังการเรียน	3.63	0.78	มาก
19. มีกิจกรรมให้นักศึกษาเรียนรู้แก้ปัญหา	4.16	0.77	มาก
20. มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง	4.79	0.41	มากที่สุด
ด้านวิธีการเรียนการสอน			
21. นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.53	0.82	มาก
22. จัดกิจกรรมเรียนรู้ให้เชื่อมโยงเนื้อหา	3.65	0.94	มาก
23. ใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม	4.30	0.72	มาก
24. ใช้การสนทนาโต้ตอบกันในห้องเรียน	3.79	0.83	มาก
25. ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.67	0.47	มากที่สุด
26. ให้นักศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่างๆ	4.61	0.52	มากที่สุด
27. ให้นักศึกษาได้แก้ปัญหาจากการทำโครงการ	3.89	0.89	มาก
28. นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในชั้น	4.51	0.59	มากที่สุด
29. ให้นักศึกษาได้สร้างผลงานและนำเสนอ	3.70	0.72	มาก
30. ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในห้องปฏิบัติการ	3.91	0.82	มาก
31. ให้นักศึกษานำเสนอผลงานเป็นรายบุคคล	4.40	0.62	มาก
32. ให้นักศึกษานำเสนอผลงานเป็นกลุ่ม	4.42	0.79	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

รายการความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านบทบาทของอาจารย์			
33. อาจารย์ไม่ทำตัวเป็นผู้สอน แต่เป็นผู้คอยชี้แนะ	4.68	0.50	มากที่สุด
34. อาจารย์แนะนำถึงวิธีค้นคว้าหรือแหล่งความรู้	4.59	0.59	มากที่สุด
35. อาจารย์คอยให้กำลังใจช่วยเหลือนักศึกษา	4.14	0.85	มาก
36. อาจารย์ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา	3.70	0.84	มาก
37. อาจารย์ให้อิสระทางความคิดของนักศึกษา	3.84	0.83	มาก
38. เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับนักศึกษา	4.00	0.59	มาก
39. ให้นักศึกษาซักถามปัญหาและข้อความรู้ได้	4.00	0.59	มาก
40. การประเมินผลมีความยุติธรรม	4.00	0.59	มาก
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.02	0.45	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดสภาพการเรียนการสอนแบบสรรคนิยมในระดับมากที่สุดคือ มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ($\bar{X}=4.79$) ให้โอกาสนักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและอาจารย์ ($\bar{X}=4.56$) นักศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.53$) และการแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.50$) ส่วนพฤติกรรมที่พบในระดับปานกลางคือ การได้รับเนื้อหาครบหลักสูตร ($\bar{X}=3.19$) การให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.14$) การให้นักศึกษาประเมินตนเอง ($\bar{X}=3.07$) เมื่อพิจารณาในด้านวิธีการเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนการสอนที่พบมากที่สุดคือ การให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X}=4.67$) นักศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่างๆ ($\bar{X}=4.61$) และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในชั้น ($\bar{X}=4.51$) สำหรับบทบาทของอาจารย์มีพฤติกรรมเรียนการสอนที่แสดงออกมากที่สุดคือ การไม่ทำตัวเป็นผู้สอนแต่เป็นผู้คอยชี้แนะ ($\bar{X}=4.68$) และการแนะนำถึงวิธีค้นคว้าหรือแหล่งความรู้ ($\bar{X}=4.59$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า โดยเฉลี่ยนักศึกษามีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมการเรียนการสอนทั้งด้านการจัดสภาพการเรียนการสอน ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านบทบาทของอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 24 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนแบบสรรคนิยม
ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
วิธีการเรียนการสอน	- เป็นวิธีการที่ดี กระตุ้นให้สนใจ ใฝ่รู้	18 ราย
	- เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตัวนักศึกษาเอง	15 ราย
	- ได้รู้วิธีเรียนรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆ	13 ราย
	- สนุกกับการเรียน ไม่น่าเบื่อ	13 ราย
	- นักศึกษาเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง	12 ราย
	- มีอิสระในการเรียน	10 ราย
	- มีอิสระทางความคิด	9 ราย
	- ได้รู้จริง ทำให้จดจำได้นาน	8 ราย
	- ได้ประสบการณ์เรียนรู้จากนอกห้องเรียน	8 ราย
	- ได้ใช้ความคิดตลอดเวลา	6 ราย
	- ได้รู้จักตัวเองมากขึ้น	5 ราย
	- กระตุ้นให้นักศึกษาอยากรู้ อยากเห็น	3 ราย
	- สามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	2 ราย
	- ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก	2 ราย
	- ได้ใช้ความคิดตลอดเวลา	2 ราย
	- ไม่เครียด ต้องตื่นตัวตลอดเวลา	1 ราย
- นักศึกษามีความกระตือรือร้น	1 ราย	
- คำนึงถึงความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น	1 ราย	
- ได้มุมมองในแง่ต่างๆ แตกต่างจากเดิม	1 ราย	
บรรยากาศของการเรียนการสอน	- สนุกกับการเรียน ไม่น่าเบื่อ	14 ราย
	- รับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของผู้อื่น	11 ราย
	- มุ่งพัฒนาผลงานมากกว่าแข่งขัน	7 ราย
	- รู้จักการแบ่งงานและรับผิดชอบ	4 ราย
	- เกิดความสามัคคีในการทำงาน	2 ราย
	- เรียนรู้และแก้ปัญหาพร้อมกัน	1 ราย
	- ต้องช่วยเหลือกันทางความคิด	1 ราย

ตารางที่ 24 (ต่อ)

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
การพัฒนาตนเองของนักศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา 21 ราย - ได้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ 12 ราย - ได้ทักษะการใช้เทคโนโลยี 10 ราย - ได้ทักษะในการสื่อสาร 9 ราย - มีเหตุผลและมีสมาธิ 4 ราย - กล้าคิด กล้าตัดสินใจ 3 ราย - มีความอดทน รอบคอบ 3 ราย - มีความภูมิใจในผลงาน 2 ราย 	
ความคิดเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - การได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้เข้าใจได้ดี 23 ราย - อาจารย์มีความเป็นกันเองทำให้นักศึกษา กล้าพูด กล้าถาม กล้าแสดงออก 20 ราย - อาจารย์ใช้การตั้งคำถามให้นักศึกษา คิดตลอดเวลา 14 ราย - ได้ฝึกวิธีการเรียนรู้ได้จริง 11 ราย - ไม่เหมือนการเรียนที่เคยผ่านมา 10 ราย - ได้เรียนรู้ชีวิตจริงในการทำงาน 10 ราย - ได้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น 6 ราย - ไม่ต้องยึดติดกับการท่องจำทำให้ ไม่รู้สึกกดดัน 5 ราย - สนุกกับการทำงาน 3 ราย - ทำให้จดจำสิ่งที่เรียนได้ง่ายขึ้น 2 ราย - ไม่จับเข่าอยู่กับเนื้อหาอย่างเดียว 1 ราย - ได้ประสบการณ์ตรงที่ถือว่าคุ้มค่า 1 ราย - มีค่าใช้จ่ายมากในการทำโครงการงาน 1 ราย 	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
ข้อเสนอแนะ	- ให้ยืดหยุ่นเรื่องเวลาเรียน	12 ราย
	- เพิ่มเวลาในการค้นคว้า	8 ราย
	- ควรปรับเวลาให้มีภาคปฏิบัติมากกว่านี้	7 ราย
	- อยากให้มีการเรียนในลักษณะนี้ใน ทุกๆ วิชา	7 ราย
	- ควรเชิญวิทยากรมาเล่าประสบการณ์ ให้มากกว่านี้	5 ราย
	- อยากให้มีการพาไปเรียนรู้นอกสถานที่	4 ราย
	- ควรมีอุปกรณ์ให้นักศึกษาได้สัมผัส กรณีไม่สามารถจัดหาซื้อได้	2 ราย
	- หน่วยงานบริการควรเพิ่มเวลาให้บริการ แก่นักศึกษาในการศึกษาค้นคว้า	1 ราย
	- ควรเสริมเนื้อหาให้มากขึ้น	1 ราย

จกตารางที่ 24 จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนแบบ
สรรคนิยม นำไปสังเคราะห์จำแนกเป็นเรื่องวิธีการเรียนการสอน บรรยากาศของการเรียนการสอน
การพัฒนาตนเองของนักศึกษา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พบว่ามีความคิดเห็นในแต่ละเรื่อง
อย่างหลากหลาย โดยทุกรายเห็นชอบและเห็นประโยชน์ทุกเรื่อง สำหรับข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือ
ให้ยืดหยุ่นเรื่องเวลาเรียน (12 ราย) ให้เพิ่มเวลาในการค้นคว้า (8 ราย) จัดเวลาให้มีการปฏิบัติมากขึ้น
(7 ราย) ให้เชิญวิทยากรมาถ่ายทอดประสบการณ์ (5 ราย) และให้นำไปศึกษานอกสถานที่มากขึ้น
(5 ราย) จัดอุปกรณ์ที่จำเป็นให้นักศึกษาได้สัมผัส รวมถึงการให้หน่วยงานบริการเพิ่มเวลานอกใน
การให้บริการ และควรเสริมเนื้อหาให้มากขึ้น